

M.G. de Koning

JOËL ACTUEEL

of

God bestuurt de geschiedenis

Joël verklaard, met praktische
toepassingen voor vandaag

INHOUD

Vooraf	3
Vertaling van Joël	4
De profeet Joël.....	5
Inleiding.....	10
Hoofdstuk 1.....	19
Hoofdstuk 2.....	44
Hoofdstuk 3.....	70

VOORAF

Wie een beetje thuis is in de Bijbel weet dat Joël een van de bijbelschrijvers is. Ook is dan bekend dat hij behoort tot de twaalf kleine profeten van wie we de boeken aan het eind van het Oude Testament kunnen vinden. Ondanks dat kost het toch nog vaak moeite zijn boek te vinden. Vaak lukt het beter de elf spelers van de favoriete voetbalclub op te noemen, zelfs mét de plaats die ze in het elftal innemen, dan de namen van de twaalf kleine profeten in de goede volgorde op te zeggen. We hebben tenslotte van Joël maar drie bladzijden in de Bijbel. Op een totaal van rond de twaalfhonderd die de gemiddelde Nederlandse Bijbel telt, is dat niet veel. Geen wonder dat je Joël gemakkelijk over het hoofd ziet als je de bijbelboeken niet uit je hoofd kent.

Toch is de boodschap die Joël doorgeeft onze aandacht ten volle waard, wat natuurlijk voor elk bijbelboek geldt. Zijn boek telt slechts 73 verzen. Dat is niet veel en het heeft de schijn dat de inhoud beperkt is. We zullen echter zien hoe rijk de inhoud is van wat Joël namens de HERE aan zijn volk doorgeeft. We zullen ook zien hoe hij, na een beschrijving van alle ellende die hij in zijn dagen beleefde, een prachtig vergezicht toont van de heerlijke toekomst die Israël wacht.

Middelburg, mei 2002

VERTALING VAN JOËL

Ik vind het een groot voorrecht dat ik u direct hieronder een vertaling van het boek Joël kan aanbieden die is gemaakt door de Zwitser Roger Liebi. Hij is een expert op het gebied van het Hebreeuws, de taal waarin het Oude Testament nagenoeg geheel is geschreven. Ik heb hem gevraagd of hij het boek Joël zo woordelijk mogelijk wilde vertalen. Dat heeft hij gedaan. Daarbij heeft hij rekening gehouden met de opbouw van elk vers, dat wil zeggen dat hij wil laten doorklinken hoe de regels van een vers met elkaar verbonden zijn door de verwante inhoud van deze versregels. Ook heeft hij het ritme, dat eigen is aan de structuur van de oorspronkelijke Hebreeuwse tekst, zoveel mogelijk willen weergeven. De vele voetnoten die hij heeft geplaatst zijn een grote hulp om nog beter te begrijpen wat de oorspronkelijke tekst zegt.

In de Nederlandse vertaling die ik van zijn Duitse vertaling heb gemaakt, heb ik zijn methode op de voet gevolgd. Als resultaat van de door Roger Liebi gehanteerde vertaalmethode treft u een vertaling aan die goed leesbaar en begrijpelijk is, hoewel niet in modern, alledaags Nederlands. De blanco regels tussen de tekst geven een verandering van onderwerp aan.

Als u zijn vertaling vergelijkt met de vertaling van het Nederlands Bijbelgenootschap, die ik gebruik in mijn commentaar, zult u nog meer onder de indruk komen van de schoonheid en kracht van dit deel van het Woord van God.

DE PROFEET JOËL

Hoofdstuk 1

1) Het woord van de HERE, dat geschiedde tot Joel, de zoon van Pethuel. 2) Hoort dit jullie oudsten, ja, neemt het ter ore, al jullie bewoners van het land! Is zoiets in jullie dagen gebeurd, of in de dagen van jullie vaders? 3) Vertelt daarvan aan jullie kinderen, en jullie kinderen aan hun kinderen, en hun kinderen aan de volgende generatie! 4) Wat de knager overliet vrat de vermeerderer op, en wat de vermeerderer overliet, vrat de springer op, en wat de springer overliet vrat de verdelger op. 5) Wordt wakker jullie dronkaards en weent, en huilt al jullie wijndrinkers over de nieuwe wijn, omdat hij afgesneden is van jullie mond. 6) Want een natie is opgetrokken over mijn land, sterk en ontelbaar. Hun tanden zijn tanden van een leeuw, en ze heeft een gebit als een leeuwin. 7) Zij heeft mijn wijnstok gemaakt tot een verschrikkende woestijn, en mijn vijgenboom tot een geknakte [boom]. Zij heeft hem volledig afgeschild en neergeworpen, zijn ranken zijn wit geworden. 8) Weeklaag als een maagd, met een rouwgewaad omgord, wegens de verloofde van haar jeugd! 9) Afgesneden zijn spijsoffer en drankoffer van het huis van de HERE. De priesters treuren, de dienaren van de HERE. 10) Verwoest is het veld, de aardbodem treurt, want verwoest is het koren, te schande geworden is de nieuwe wijn, weggeslonken de olijfolie. 11) Weest beschaamd, jullie boeren, huilt, jullie wijnbouwers, over de tarwe en over de gerst, want te gronde gegaan is de oogst van het veld! 12) De wijnstok is verdord, en de vijgenboom verwelkt, granaat, ook palm en appelboom, alle bomen van het veld zijn verdord, ja, verdord is de blijdschap, weg van de mensenkinderen. 13) Omgordt jullie en weeklaagt, jullie priesters, huilt, jullie dienaren van het altaar, komt overnacht in rouwgewaad, jullie dienaren van mijn God, want ontnomen zijn aan het huis van jullie God spijsoffer en drankoffer! 14) Heiligt een vasten, roept een feestsamenkomst bijeen! Vergadert de oudsten, alle bewoners van het land, tot het huis van de HERE, jullie God, en schreeuwt tot de HERE! 15) Ach over de dag, want nabij is de dag van de HERE, en als het ware als een verwoesting van de Almachtige zal hij komen. 16) Is niet voor onze ogen afgesneden het voedsel, van het huis van onze God vreugde en gejuich? 17) Droog

zijn de zaadkorrels onder haar aardkluiten, verlaten zijn de voorraadhuizen, ingescheurd de korenhuizen, want te schande geworden is het graan. 18) Hoe kreunt het vee? De runderkudden dwalen rond, want er is geen weide voor hen. Ook de kleinveekudden gaan te gronde. 19) Tot U HERE schreeuw ik, want vuur heeft verteerd de weideplaatsen van de woestijn, en een vlam heeft verbrand alle bomen van het veld. 20) Ook de dieren van het veld smachten naar u, want verdroogd zijn de waterbeken, ja, vuur heeft verteerd de weideplaatsen van de woestijn.

Hoofdstuk 2

1) Blaast in de Schophar-[hoorn] op Sion, en blaast alarm op mijn heilige Berg! Beven moeten alle bewoners van het land, want daar komt de dag van de HERE, ja, hij is nabij! 2) Een dag van duisternis en van donkerheid, een dag van bewolking en wolken-donkerheid. Zoals het morgenrood uitgebreid is over de bergen, [treedt op] een talrijk en sterk volk. Zijnsgelijke is niet geweest van eeuwigheid af, en na hem zal geen voortgaan, [zo te zijn] tot in de jaren van de generaties en generaties. 3) Voor hem vrat het vuur, verbrandt een vlam. Zoals de hof van Eden is het land voor hem, en achter hem een woestijn van ontzetting. En ook geen ontkomenen heeft het. 4) Als de verschijning van paarden is zijn verschijning, en als ruiters zo ijlen ze daar vandaan. 5) Als het kabaal van wagens springen zij op de toppen van de bergen, als het knetteren van een vuurvlam, die stoppelen verteert, als het ware als sterk volk, in slagorde opgesteld [treden ze op]. 6) Voor hem beven volken, alle gezichten worden bleek. 7) Als het ware als helden rennen ze, als het ware als mannen van het gevecht beklimmen ze de muren. Een ieder gaat op zijn wegen, en ze komen van hun paden niet af. 8) Niemand verdringt de ander, een ieder gaat op zijn baan. En tussen de projectielen laten ze zich snel op de grond vallen. Ze laten geen breuk in de rijen ontstaan. 9) In de stad rennen ze rond, ze rennen op de muur, ze klimmen de huizen binnen, door de ramen gaan ze naar binnen als een dief. 10) Voor hem beeft de aarde, trillen de hemelen. De zon en de maan verduisteren zich, en de sterren houden hun glans in. 11) En de HERE laat zijn stem schallen voor zijn strijdmacht, want zijn leger is zeer groot, want sterk is de dader van zijn woord, want de dag van de HEREN is groot, en zeer verschrikkelijk. En wie is in staat, hem te verdragen? 12) En ook nu, spreuk van de HERE, keert

om tot aan Mij met jullie hele hart, en met vasten en met huilen en weeklagen! 13) Zo scheurt jullie hart, en niet jullie kleren, en keert om tot de HERE, jullie God, want genadig en barmhartig is Hij, langzaam tot toorn en groot aan goedheid, en Hij zal het Zich berouwen laten over het kwaad! 14) Wie weet, Hij zal omkeren en het Zich berouwen laten, en zal achter Zich zegen laten: spijsoffer en drankoffer, voor de HERE jullie God. 15) Blaast in de Schophar-[hoorn] op Sion, heiligt een vasten, roept een feestsamenkomst uit, 16) vergadert het volk, heiligt een volkssamenkomst, brengt de oudsten tezamen, vergadert de kinderen, en de zuigelingen aan de borsten! Laat de bruidegom uit zijn kamer gaan, en de bruid uit haar bruidsvertrek! 17) Tussen de voorhal en het altaar moeten de priesters huilen, de dienaren van de HERE moeten zeggen: Spaar, HERE, uw volk, en geef uw erfdeel niet prijs aan de schande, de spottaal van de naties. Waarom zou men onder de volken zeggen: Waar is hun God? 18) Dan ijvert de HERE voor zijn land, en Hij erbarmt Zich over zijn volk. 19) Dan antwoordt de HERE en spreekt tot zij volk: Zie, Ik zend jullie het koren, de nieuwe wijn, en de olijfolie, zodat jullie daarvan verzadigd worden, en Ik zal jullie niet meer stellen tot hoon onder de naties. 20) En de Noordlander zal Ik van jullie verwijderen, en zal hem verdrijven in een land van droogte en van verschrikkelijke verwoesting, zijn voorhoede in de voorste zee, en zijn achterhoede in de achterste zee. En opstijgen zal zijn stank, ja, opstijgen zal zijn ontbindingsgeur, omdat hij grote [dingen] heeft gedaan. 21) Wees niet bang, aardbodem, jubel en verheug je, want de HERE doet grote [dingen]. 22) Weest niet bang, jullie dieren van het veld, want de weilanden van de woestijn zijn groen, de bomen dragen hun vrucht, de vijgenboom en de wijnstok geven hun oogst. 23) En jullie zonen van Sion, jubel en verheug jullie in de HERE, jullie God! Want hij heeft jullie gegeven de leraar van de gerechtigheid. En hij laat [voor] jullie regen vallen, de vroege regen en de late regen allereerst. 24) En de dorsvloeren zullen vol koren worden, en de perskuipen zullen overvloeien van nieuwe wijn en van olijfolie. 25) En Ik zal jullie de jaren vergoeden, die de vermeerderer heeft afgevreten, de springer en de verdelger en de knager, mijn grote leger, dat Ik te midden van jullie heb gestuurd. 26) En jullie zullen genoeg te eten hebben en verzadigd worden. En jullie zullen de naam van de HERE, jullie God, loven, die wonderbaar aan jullie handelt. En mijn volk zal in eeuwigheid niet meer beschaamd worden. 27) En jullie zullen erkennen, dat Ik in het midden van Israël ben, en dat ik de HERE, jullie God, ben, en niemand anders, en mijn volk zal in eeuwigheid niet meer beschaamd worden.

Hoofdstuk 3

1) En het zal geschieden na deze: Ik zal mijn Geest uitgieten over alle vlees, en er zullen profeteren jullie zonen en jullie dochters, jullie oudsten zullen dromen dromen, jullie jonge mannen zullen visioenen zien. 2) En ook over de knechten en over de maagden, zal Ik in die dagen mijn Geest uitgieten. 3) En Ik zal tekenen geven aan de hemel en op de aarde: bloed, vuur en rookzuilen. 4) De zon zal veranderd worden in duisternis, en de maan in bloed, voor het komen van de dag van de HERE, de grote en verschrikkelijke. 5) En het zal geschieden: Ieder, die de naam van de HERE aanroept, zal gered worden. Want op de berg Sion en in Jeruzalem zal redding zijn, zoals de HERE gesproken heeft, ja, onder de ontkomenen, die de HERE roept.

Hoofdstuk 4

1) Want zie, in die dagen en in die tijd, daar Ik het lot van Juda en Jeruzalem keren zal, 2) dan zal Ik alle naties vergaderen, en ze afvoeren in het dal van Josafat, en Ik zal daar met hen een rechtsstrijd voeren, over mijn volk, en over mijn erfdeel Israël, omdat ze het onder de naties verstrooid, en mijn land verdeeld, 3) en over mijn volk het lot geworpen, en de jongen voor een hoer gegeven, en het meisje voor mijn verkocht en hem opgedronken hebben. 4) En bovendien, wat willen jullie van Mij, Tyrus en Sidon, en al jullie landstreken van Filistea? Willen jullie aan Mij vergelding uitoefenen? Ja, als jullie Mij iets aandoen willen, snel, ijlings zal Ik jullie doen op jullie hoofd betaald zetten. 5) Jullie hebben immers mijn zilver en goud weggenomen, en mijn mooie kostbaarheden in jullie tempels gebracht, 6) en de zonen van Juda en de zonen van Jeruzalem aan de zonen van de Grieken verkocht, zodat ze verwijderd worden van hun gebied. 7) Zie, Ik wek hen op uit hun plaats vandaan en zal jullie doen op jullie hoofd betaald zetten. 8) En Ik zal jullie zonen en jullie dochters verkopen in de hand van de zonen van Juda, en zij zullen aan de Sabeeërs verkopen, een ver weg liggende natie, want de HERE heeft gesproken. 9) Roept dit uit onder de naties! Heiligt een oorlog! Wekt de helden op! Er moeten oprukken, optrekken alle mannen van de oorlog! 10) Smeedt jullie ploegscharen tot zwaarden, en jullie snoeimessen tot lansen! De zwakke moet zeggen: ik ben een held. 11) Komt haastig!, al jullie naties van rondom, ja, zij moeten zich

vergaderen. Daarheen voer af, HERE, uw helden! 12) Er moeten in beweging geraken en optrekken de naties, in het dal Josafat, want daar zal Ik zitten, om te richten alle naties rondom! 13) Legt de sikkkel aan, want de oogst is rijp! Komt en treedt, want de wijnpers is vol! De wijnkuipen vloeien over, want hun boosheid is groot. 14) Lawaai makende menigte, lawaai makende menigte in het dal van Josafat, want nabij is de dag van de HERE in het dal van de beslissing. 15) Zon en maan zijn zwart geworden, en de sterren houden hun schijnsel in. * 16) En de HERE brult uit Sion, ja, uit Jeruzalem laat Hij zijn stem schallen, zo dat hemel en aarde beven zullen. De HERE zal voor zijn volk een toevlucht zijn, ja, een vesting voor de zonen van Israël. 17) En jullie zullen beseffen, dat Ik de HERE, jullie God, ben, die Ik op Sion, mijn heilige berg, woon. En Jeruzalem zal heilig zijn, en vreemden zullen het niet meer vijandig doortrekken. 18) En het zal geschieden op die dag: De bergen zullen van most druipen, en de heuvels van melk vloeien, en alle beekbeddingen van Juda zullen van water vloeien. En een bron zal uit het huis van de HERE ontspringen en het dal Sittim bewateren. 19) Egypte zal tot een ontstellende woestijn worden, en Edom zal tot een ontstellende woestijn worden, wegens het geweld aan de zonen van Juda, omdat zij in hun land onschuldig bloed vergoten hebben. 20) Maar Juda zal in eeuwigheid blijven, en Jeruzalem van generatie tot generatie. 21) En Ik zal hen reinigen van hun bloed, waarvan ik hen niet gereinigd had. En de HERE zal in Sion wonen.

INLEIDING

Wie was Joël?

Van Joël is niet veel meer bekend dan zijn naam en de naam van zijn vader. Joël heeft van zijn ouders een naam gekregen die 'Jahweh is God' betekent. (In de Nederlandse Bijbels is de naam 'Jahweh' meestal vertaald met HERE' of 'HEERE', met hoofdletters geschreven. In het Hebreeuws, de taal waarin het Oude Testament oorspronkelijk grotendeels is geschreven, staat er voor deze naam van God 'JHWH'.)

Als zijn ouders hem die naam bewust hebben gegeven, is hij vast en zeker opgegroeid in een gezin dat de HERE vreesde. De betekenis van de naam van zijn vader Pethuël is niet zeker. Volgens sommigen betekent hij 'jongeling Gods' of 'de door God overrede'; volgens anderen 'openhartigheid van God' of 'eenvoud van God'. Wat we ook van Joël weten is, dat het woord des HEREN tot hem kwam met het doel dat tot het volk te spreken. Dat zegt iets over zijn omgang met God en zijn verhouding tot het volk. God maakt zijn gedachten niet zomaar en aan elk willekeurig lid van zijn volk bekend. God zegt wat Hem bezighoudt tegen mensen die met Hem en voor Hem leven. Uit de betekenis van de naam Joël blijkt dan ook niet alleen het geloof van zijn ouders, maar ook dat Joël zelf leefde naar de betekenis van zijn naam. Hij was een Godvrezende eenling te midden van een afvallig volk.

De roeping van Joël

Van zijn roeping weten we ook niet veel. Een standaardprocedure, die je zou kunnen raadplegen om te zien hoe je als profeet dienst moet doen, bestaat er niet. Maar als we mogen afgaan op de betekenis van zijn naam en op grond daarvan veronderstellen dat hij omgang had met God, dan mogen we toch wel aannemen dat op zeker moment de Geest van God vaardig is geworden over Joël. De aanleiding voor zijn optreden moeten we zoeken in de omstandigheden. Hij wordt in de nood geboren, geroepen door de HERE. Plotseling treedt hij in de openbaarheid,

maar wel pas nadat hij door God op zijn taak is voorbereid. Hij deelde in het verdriet van God over zijn volk, omdat dit Hem ontrouw was geworden. Met bewogenheid kondigde hij, namens God, het oordeel aan, maar zonder zich te verheugen dat God zijn ontrouwe volk zou oordelen. Hij gooit hun niet het verwijt voor de voeten: 'Hadden jullie maar naar God moeten luisteren!', maar hij roept op tot terugkeer naar de HERE. Het dreigende oordeel was voor hem de aanleiding om op dat moment het woord van God aan het volk te brengen, maar ook om als voorbidder tot de HERE te roepen (1 vers 19). Bij hem is een brandende liefde aanwezig voor de HERE en ook voor het volk waarvan hij deel uitmaakt.

Joël en Elia

We vinden bij Joël nogal wat zaken die ons aan Elia doen denken. In de eerste plaats is er de betekenis van zijn naam. In de naam Elia zitten dezelfde namen van God als in Joël. Alleen de volgorde is anders. Elia betekent namelijk 'mijn God is Jahweh' en dat is het omgekeerde van Joël. Als tweede zien we de verbinding tussen de naam en de boodschap die beiden brachten. De naam Joël ('Jahweh is God') past bij de boodschap die de HERE hem had toevertrouwd. Joël moest door zijn prediking het volk weer tot de erkenning brengen dat het echt waar is dat de HERE God is. God wijst er Zelf ook op dat zijn volk zal weten '*dat Ik, de HERE, uw God ben*' (2 vers 27 en 3 vers 17). Elia bracht door zijn optreden op de Karmel het volk tot de belijdenis: '*De HERE, die is God! De HERE, die is God*' (1 Koningen 18 vers 39). Een derde overeenkomst tussen beide profeten zien we in de aanleiding voor hun optreden. De aanleiding van de prediking van Joël was een natuurramp. Dit was ook het geval bij wat Elia op de Karmel deed. Het getuigenis van Elia op die berg, een getuigenis voor de naam van de HERE, maakte een eind aan drieënhalf jaar droogte. Elia had God om deze droogte gevraagd (Jakobus 5 vers 17a), opdat het volk daardoor weer tot God zou terugkeren. Naast de overeenkomsten in de betekenis van hun naam, hun boodschap en de aanleiding van hun optreden, is er nog een vierde overeenkomst tussen deze profeten. Bij beiden speelt 'de dag des HEREN' (de 'yom [=dag] JHWH') een rol. In Joël wordt vijf maal over deze dag gesproken. In Maleachi 4 vers 5 wordt Elia ook genoemd in verband met de dag des HEREN. Wat die dag inhoudt, zullen we in het vervolg van onze overdenking zien.

De aanleiding van zijn prediking

Zoals gezegd was de aanleiding tot de prediking van Joël een natuurramp. Eigenlijk waren het er twee: sprinkhanen en droogte. In deze rampen die als plagen werden ervaren moest de stem van God worden gehoord: Hij sprak tot zijn volk om hen ertoe te brengen tot Hem terug te keren. Als na de inwijding van de tempel de HERE aan Salomo verschijnt, zegt Hij tot hem: *'Wanneer Ik de hemel toesluit, zodat er geen regen is, wanneer Ik de sprinkhanen gebied het land kaal te vreten, indien Ik pest onder mijn volk zend, en mijn volk waarover mijn naam is uitgeroepen, verootmoedigt zich en zij bidden en zoeken mijn aangezicht en bekeren zich van hun boze wegen, dan zal Ik uit de hemel horen, en hun zonde vergeven en hun land herstellen'* (2 Kronieken 7 vers 13, 14; zie ook 1 Koningen 8 vers 37). Het doel van Joëls optreden was dat het volk dat toen leefde de boodschap van God door middel van deze rampen zou verstaan en zich zou bekeren tot Hem. Maar we zullen ook de relatie zien die Joël legt tussen de natuurrampen van zijn dagen - de plagen van sprinkhanen en droogte - en de toekomstige dag des HEREN. Door de rampen aan te wijzen als een voorbode van of een heenwijzing naar de naderende dag des HEREN, roept de profeet Joël zijn tijdgenoten op de 'tekenen der tijden' niet alleen te zien, maar ze ook ter harte te nemen. Als prediker van de dag des HEREN is Joël een profeet die zijn hoorders confronteert met het naderende oordeel. In algemene zin geldt dit ook voor ons, christenen. Ook wij moeten de mensen hiermee confronteren: *'Daar wij dan weten hoezeer de Heer te vrezen is, overreden wij de mensen'* (2 Korinthiërs 5 vers 11). Joël dringt hiermee aan – ook wij moeten dat doen - op een ingrijpende beslissing: die van bekering tot de HERE, hun God.

Bekeren waarvan?

We horen niet uit de mond van Joël van welke zonden Israël zich moet bekeren. Over het dienen van afgoden of het plegen en gedogen van sociaal onrecht rept Joël niet. De enige zonde waarover hij spreekt, is die van dronkenschap (1 vers 5). Als we daarbij de oproep betrekken die in 2 vers 12 gedaan wordt, kunnen we zeggen dat het volk leefde voor eigen plezier. Juda was een volk geworden dat leefde voor vermaak. Waartoe misbruik van wijn voert, horen we ook uit de mond van andere profeten. Hosea wijst erop dat overmatig

gebruik van wijn het verstand wegneemt (Hosea 4 vers 4). Amos schildert hoe het gebruik van wijn een uiting is van een luxe en decadente (=een verfijnde, maar in verval verkerende) levenswijze (Amos 6 vers 6). En als we Jesaja beluisteren, dan horen we hoe hij het gebruik van wijn aanmerkt als een middel dat blind maakt voor '*het doen des HEREN*' en '*het werk zijner handen*' (Jesaja 5 vers 11 ,12). Het is Joël er om te doen dat het volk wakker wordt en weer oog krijgt voor 'het doen des HEREN' wat in de rampen zichtbaar was. Hun hart was de HERE niet volkomen toegewijd. Van een volk dat door Hem bevrijd is uit de macht van de vijand, mag Hij anders verwachten! Hij heeft hen bevrijd, opdat ze zijn volk zouden zijn, een volk dat Hem zou dienen met alles wat in hen is en met alles wat ze bezitten. Als het volk daaraan niet beantwoordt, zal Hij geen middel onbeproefd laten om hen weer aan Zich te binden. Daarmee heeft Hij ook hun geluk en welzijn op het oog. De mens die niet volkomen voor Hem leeft, kan niet gelukkig zijn.

Verskil met Hosea

Anders dan Hosea, die zich tot het tienstammenrijk richtte (hoewel hij ook een enkele keer Juda noemt), richt Joël zich alleen tot Juda en vooral tot de Joden in Jeruzalem. Hij verwijst vaak naar Juda en Jeruzalem (2 vers 32; 3 vers 1, 17, 18, 20), naar hun inwoners (3 vers 6, 8, 19), naar Sion (2 vers 1, 15; 3 vers 17, 21) en haar kinderen (2 vers 23; 3 vers 6, 8, 20). Ook maakt hij verschillende keren melding van de tempel of de tempeldienst, waarmee hij zeer vertrouwd was (1 vers 9, 13, 14, 16; 2 vers 14, 17; 3 vers 18). Het verschil met Hosea komt ook tot uiting in de wijze van prediken. Hosea uit zich meer in korte, krachtige uitspraken, met plotselinge wendingen en veel verschillende handelingen. Joël is gelijkmatiger in zijn prediking; hij heeft een afgerond onderwerp. De taal en stijl van deze profeet tonen een sterk vermogen om zich in te leven in de toestand van mensen die lijden onder de plagen van sprinkhanen en droogte. Zijn stijl is helder en vloeiend, taalkundig fraai. Er is wel opgemerkt dat de lyrische kwaliteit van zijn profetie hier en daar de hoogte van de mooiste stukken van het Oude Testament bereikt.

De profetie

Joël kondigt zowel het oordeel van 'de grote dag des HEREN' aan (vijf maal genoemd in zijn boekje, waardoor hij ook wel 'de profeet van de dag des HEREN' genoemd zou kunnen worden), als de uiteindelijke bevrijding van Juda en Jeruzalem en Israël. Het optreden van een profeet veronderstelt altijd dat het volk van God, als gevolg van hun ontrouw aan Hem, in een toestand van verval is terecht gekomen. Profetie is dan Gods bijzondere tussenkomst, waarmee Hij enerzijds aantoonst waarin de mens specifiek heeft gezondigd en waarom zijn oordeel moet komen. Anderzijds klinkt in de profetie ook het getuigenis van een herstel dat door Gods genade zal plaatsvinden en waarbij er zegen zal zijn voor zijn volk. Joël bracht Gods boodschap aan de mensen van Juda als een scherp waarnemer van de tijd waarin hij leefde. De bewoordingen waarin hij dat deed, leveren veel profetische bouwstenen. Dat wil zeggen dat in zijn korte profetie veel aanwezig is waardoor we inzicht kunnen krijgen in de gebeurtenissen van de eindtijd.

Onderwerp van zijn prediking

Het thema waaromheen zijn prediking zich beweegt, is de inval van de Assyriërs. In hoofdstuk 1 wordt het binnenvallen van sprinkhanen beschreven en de verwoesting die daarvan het gevolg is. Dit binnenvallen en zijn verwoesting zijn de aankondiging van die nog veel vreselijker inval van de Assyriërs en de verwoesting die zij zullen aanrichten. Dit wordt in hoofdstuk 2 vers 1-11 beschreven. De hand van de HERE is te zien, zowel bij de sprinkhanenplaag als bij de inval van de Assyriër. Beide invallen en de daarop volgende verwoestingen worden door Joël dan ook verbonden met de op handen zijnde dag des HEREN als een dag waarop het oordeel komt over zijn afvallige volk. Maar in het vervolg van hoofdstuk 2 en in hoofdstuk 3 zien we hoe dit oordeel ook komt over de Assyriërs en alle volken die zich ten opzichte van Israël vijandig hebben gedragen. Historisch moeten we de invasie van de Assyriërs plaatsen in de tijd van koning Hizkia (2 Koningen 18 en 19). Profetisch is de Assyriër de koning van het Noorden, die in de toekomst Israël zal denken te kunnen vernietigen, maar die dan zelf door de Heer Jezus zal worden vernietigd (Daniël 11 vers 40-45).

Wanneer heeft Joël geprofeteerd?

Joël is een van de profeten waarbij de meningen over de datering sterk uiteenlopen. Joël noemt geen enkele naam of een andere gebeurtenis die heeft plaatsgevonden die een aanwijzing zou kunnen geven over de tijd waarin hij profeteerde. Velen pleiten voor de kinderjaren van Joas, toen de regering werd waargenomen door priester Jojada (vanaf 838 v. Chr.). Er was in die dagen geen regerende koning. Omdat in Joël naar geen enkele koning wordt verwezen, heeft men daarin een aanwijzing gezien zijn profetie in die tijd te dateren. Het meest waarschijnlijk is dat Joël heeft geprofeteerd in de dagen van Uzzia (792-740 v. Chr.). Hij zou dan een tijdgenoot zijn geweest van Hosea en Amos, die beiden in de dagen van Uzzia hebben geprofeteerd (Hosea 1 vers 1; Amos 1 vers 1). Joël zou zijn plaats in de Canon van het Oude Testament (tussen Hosea en Amos) niet voor niets hebben gekregen. Als Amos 4 vers 9 naar dezelfde plaag verwijst als Joël doet in zijn eerste hoofdstuk, zou dat een extra aanwijzing zijn dat Joël en Amos tijdgenoten zijn geweest. Ten tijde van Uzzia beleefden Israël en Juda een tijd van grote voorspoed. Een sprinkhanenplaag heeft tot gevolg dat al die voorspoed in korte tijd te niet wordt gedaan. Toch heeft God het beter gevonden de tijd waarin hij profeteerde niet bekend te maken. Hierdoor komt nog meer de nadruk op de tijdloosheid van zijn boodschap te liggen. We zullen dan ook zien van welk een groot belang zijn profetie is, óók voor de tijd waarin wij leven.

Doel van de sprinkhanenplaag

Een ongekende sprinkhanenplaag had Juda getroffen, waardoor de totale oogst was vernietigd. Hierdoor was de hele economie van het land ontwricht. Maar dat niet alleen. Het ergst van alles was dat door dit agrarisch verlies niet langer spijsoffers en plengoffers in de tempel konden worden gebracht (1 vers 13). In deze catastrofale omstandigheden herkende Joël het oordeel van God over Juda. Hoewel God Juda overvloedig had gezegend in de dagen van Uzzia, had het volk zijn zegen als vanzelfsprekend aangenomen. Nadat Damaskus door Assyrie was vernietigd in 802 v.Chr. kwam Uzzia (792-740 v.Chr.) aan de macht. Hij bouwde een machtig leger en bevorderde de handelsbetrekkingen. In het Noorden was Jerobeam II aan de macht. Hij veroverde vele gebieden die tevoren in

handen van Syrië waren gevallen. Deze omstandigheden waren de oorzaak dat er nu een gouden periode aanbrak voor Juda en Israël, die alleen te vergelijken is met de periode van koning Salomo. Economisch ging het voor de wind, maar de luxe en overdaad hadden Juda en Israël innerlijk verzwakt. Van enige dankbaarheid jegens de HERE was geen sprake. Hun geloof was verworden tot een holle vorm, het verrichten van godsdienstige handelingen, en hun leven was gericht op bevrediging van eigen behoeften. Geleid door Gods Geest vertelde Joël het volk dat de sprinkhanenplaaag een waarschuwing was voor een groter oordeel dat zich aandiende. Hieraan was alleen te ontkomen als zij zich bekeerden tot volle gemeenschap met God. Evenals de meeste andere profeten neemt ook Joël dus een actuele gebeurtenis als aanleiding voor zijn profetie. Hij doet dat om het geweten van het volk op het tijdstip van de gebeurtenis te doen ontwaken. Hij doet het nog meer om dat gebeuren als beeld te gebruiken van nog ingrijpender gebeurtenissen die in de laatste dagen zullen plaatsvinden, om precies te zijn: bij het aanbreken van de dag des HEREN. De Geest van God waarschuwt voor het toekomstig oordeel juist in een tijd dat zulke rampen land en volk treffen. Hierop had het volk acht moeten geven.

Gods stem in rampen

In natuurrampen toont God zijn almacht. Hij heeft *'macht over deze plagen'* (Openbaring 16 vers 9). God zendt niet zomaar willekeurig zulke rampen of andere catastrofes. Hem staat daarbij altijd een bepaald doel voor ogen, namelijk dat de mens zich bekeert van zijn boze en heilloze weg. Dat blijkt uit het verband van Openbaring 16 vers 8 en 9: *'En de vierde [engel] goot zijn schaal uit op de zon, en haar werd gegeven de mensen met vuur te verbranden; en de mensen werden verbrand door grote hitte en lasterden de naam van God, die de macht over deze plagen had, en zij bekeerden zich niet om Hem heerlijkheid te geven.'*

Het handelen van God is vaak niet door mensen na te rekenen. Het is daarom zeker niet juist om te oordelen in de zin van: wie door een ramp wordt getroffen, deugt niet, en aan wie deze voorbij gaat, is goed. Voor een dergelijke, onchristelijke opvatting waarschuwt de Heer Jezus in Lukas 13 vers 1-5: *'Nu waren er in diezelfde tijd enigen bij Hem, die Hem berichtten over de Galileeërs wier bloed Pilatus met hun offers had vermengd. En [Jezus] antwoordde en zei tot hen:*

Denkt u dat deze Galileeërs groter zondaars waren dan alle andere Galileeërs, omdat zij dit hebben geleden? Nee, zeg Ik u, maar als u zich niet bekeert, zult u allen evenzo omkomen. Of die achttien op wie de toren in Silóam viel en hen doodde, denkt u dat zij schuldiger waren dan alle andere mensen die in Jeruzalem wonen? Nee, zeg Ik u, maar als u zich niet bekeert, zult u allen op dezelfde wijze omkomen.'

De Heer maakt duidelijk dat de gebeurtenissen die toen nieuws waren, geen recht geven tot beoordeling van de getroffenen, maar dat ze een oproep tot bekering inhouden aan allen die ervan horen. Voor Nederland kunnen we dit vergelijken met de vuurwerkcramp die op 13 mei 2000 Enschede trof en de cafébrand in Volendam tijdens de jaarwisseling van 2000 naar 2001. Aan de datum van 11 september 2001 en de naam World Trade Center hoeft niets te worden toegevoegd. Nationaal en internationaal zijn allen die ervan hebben gehoord geschokt door deze gebeurtenissen. In Enschede werd als gevolg van de ontploffing van een vuurwerkfabriek een woonkern volledig weggevaagd. Tientallen mensen kwamen om; anderen liepen blijvende lichamelijke en/of geestelijke schade op. In een Volendams café zaaide een plotseling ontstane vlammenzee dood en verderf en onherstelbaar lichamenlijk en geestelijk letsel onder oud- en nieuw vierende feestgangers, merendeels jongeren. In New York vonden duizenden de dood en nog eens duizenden worden in de nasleep ervan gedood of met de dood bedreigd. De gedachte dat al die mensen de hun treffende ramp op de een of andere manier 'verdienden', is verwerpelijk. Wat wel goed is? Dat iedereen die ervan hoort zich realiseert hoe betrekkelijk het leven is. Wat je niet voor mogelijk had gehouden, kan zo ineens je leven binnenkomen. De gevolgen kunnen dramatisch zijn. De vraag die ieder zich dan moet stellen is: Als een ramp *mij* treft, hoe sta *ik* dan tegenover God? Van rampen en ongelukken hebben godvrezende mensen evenzeer te lijden als goddelozen, net zo goed als goddelozen ook profiteren van Gods goedheid op aarde.

Indeling

Na deze inleidende opmerkingen zijn we toe aan een indeling van dit bijbelboek. Het boek kan in zeven gedeelten worden verdeeld.

1 vers 1-20 sprinkhanenplaag, droogte en oproep tot boete

2 vers 1-11 inval van de Assyriër

2 vers 12-17 hernieuwde oproep tot bekering en boete

2 vers 18-20 antwoord van de HERE op boetedoening

2 vers 28-32 uitstorting van de Geest in de eindtijd

3 vers 1-16 oordeel over de vijanden van Israël

3 vers 17-21 zegen voor Israël

Een heel interessante indeling geeft Van Leeuwen in zijn commentaar 'De Prediking van het Oude Testament'. Die sluit bijna volledig aan bij de zojuist gegeven indeling. Het interessante echter is de structuur die Van Leeuwen aanbrengt, de zogenaamde concentrische structuur, en de toelichting daarbij.

A Het land door sprinkhanen en droogte verwoest, 1 vers 4-20

B Het oprukkende leger op de dag des HEREN, 2 vers 1-11

C Oproep tot bekering, 2 vers 12-14

D Allen bijeengeroepen tot boetedoening, 2 vers 15-17

C Verhoring door de HERE, zegen en behoud, 2 vers 18-32

B De oprukkende volken en de dag des HEREN, 3 vers 1-17

A Het land vruchtbaar en veilig, 3 vers 18-21

Hier zien we dat het samenroepen tot een dag van vasten en gebed in het centrum (D) staat. Verder zien we dat de letters C, B en A onder het centrum de tegenhangers zijn van die letters boven het centrum. Met (D) treedt de wending in van oordeel naar behoudenis voor Gods volk. De opbouw is dus: eerst is er oordeel voor Gods volk door middel van plagen en vijanden (A - C), maar door bekering en boetedoening (D) komt er zegen voor Gods volk en oordeel over de vijanden (C - A).

HOOFDSTUK 1

Korte inhoud

Jeruzalem en Juda worden opgeroepen de sprinkhanenplaag die het land heeft getroffen ter harte te nemen (vers 2-4). De profeet roept als eersten de dronkaards op om over dit onheil te weeklagen (vers 5-7). Vervolgens roept hij allen die direct door de plaag zijn getroffen, de landbouwers en wijngaardeniers, op tot een weeklacht (vers 8-12). Tenslotte richt hij diezelfde oproep tot de priesters, aan wie hij tevens opdraagt het volk bijeen te roepen om zich voor de HERE te verootmoedigen (vers 13-18). In vers 19 en 20 geeft de profeet zelf het voorbeeld: hij roept tot de HERE.

1 vers 1: *Het woord des HEREN, dat kwam tot Joël, de zoon van Pethuël.*

Het woord des Heren

Het boek Joël bevat geen woord van mensen, maar *'het woord des HEREN'*. Zo beginnen ook de boeken Hosea, Jona, Micha en Zefanja. Het boek moet dus gelezen worden als een goddelijke openbaring. Het is het woord dat van God komt, Hij heeft het uitgesproken en in opdracht van Hem moet het worden doorgegeven. Het woord dat van God komt, is meer dan alleen dat God spreekt. Het spreken van God is meer dan alleen woorden zeggen. Gods spreken is een daad, een handeling die iets bewerkt. In het spreken van God is kracht, het doet wat Hem behaagt en keert nooit ledig terug: *'Want zoals de regen en de sneeuw van de hemel neerdaalt en daarheen niet weerkeert, maar doorvochtigt eerst de aarde en maakt haar vruchtbaar en doet haar uitspruiten en geeft zaad aan de zaaier en brood aan de eter, alzo zal mijn woord dat uit mijn mond uitgaat, ook zijn; het zal niet ledig tot Mij wederkeren, maar het zal doen wat Mij behaagt en dat volbrengen waartoe Ik het zend'* (Jesaja 55 vers 10, 11). Joël is één van de mensen die Petrus bedoelt als hij schrijft: *'Want niet door de wil van een mens werd ooit profetie voortgebracht, maar heilige mensen van Godswege hebben, door de Heilige Geest gedreven, gesproken'* (2 Petrus 1 vers 21). Evenals bij Obadja,

Nahum, Habakuk en Maleachi ontbreekt elke vermelding van tijd of plaats van herkomst van de profeet. Zie ook de inleiding onder 'Wie was Joël?' en 'Wanneer heeft Joël geleefd?'. Het ontbreken van elke tijdsaanduiding onderstreept dat zijn profetie een voor alle tijden geldend karakter heeft.

1 vers 2: *Hoort dit, gij oudsten, en neemt ter ore, alle inwoners des lands. Is zo iets geschied in uw dagen of in de dagen van uw vaderen?*

Terug in de herinnering

Met de oproep 'hoort dit' en 'neemt ter ore' vraagt Joël aandacht voor zijn boodschap. De oudsten zijn de meest verantwoordelijken. Zij zijn de volksleiders, mannen die door een lange levenservaring wijs zijn geworden. Hun herinnering gaat ook het verst terug. Zij moesten begrijpen dat de ramp die hen getroffen had geen toevallige samenloop van omstandigheden was. Ze mochten er ook geen wetenschappelijke verklaringen voor geven, alsof een samenspel van natuurkundige factoren ervoor had gezorgd dat het grote aantal sprinkhanen precies op dit tijdstip nu net in Juda was neergestreken. Juist deze oude, wijze mannen moesten beseffen dat deze ramp een waarschuwing van God inhield. Maar ook het 'gewone' volk wordt voorgehouden dat ze, in wat er was gebeurd, het handelen van God moesten (h)erkennen. Als ze eens in hun herinnering en nog verder in de geschiedenis teruggingen zouden ze moeten toegeven dat zoiets nog nooit was gebeurd in hun land. De plaag die hen nu trof, was groter dan elke voorgaande plaag die hen had getroffen. Waarom? Omdat zij groter zondaars waren dan hun vaderen. De vraag in dit vers is slechts retorisch; een vraag dus, waarvan het antwoord ondubbelzinnig in de vraag ligt opgesloten.

God spreekt

Elke natuurramp of andersoortige ramp, zoals ziekte, oorlog e.d. is een gebeurtenis waardoor God tot het geweten van mensen wil spreken. Als mensen geen gehoor geven aan zijn woord, zal Hij door krachtiger middelen spreken. De bekende schrijver C.S. Lewis heeft ergens opgemerkt: 'God fluistert door zijn woord, Hij buldert door een ramp.' Na afloop van een lezing met de titel 'God is er en Hij spreekt'

kwam een vrouw naar me toe die zei: 'Ik ben dankbaar dat God tot me gebulderd heeft, omdat ik niet luisterde naar zijn woord.'

Ook vandaag spreekt God nog tot volk en enkeling door gebeurtenissen. Het doel is dat er naar Hem geluisterd wordt. Dat gold ook voor de man die uitdagend tegen zijn in God gelovende zootje zei dat, als God bestond, Hij hem maar eens op zijn schouder moest tikken. Enige tijd later sloeg hij met zijn auto over de kop. Hij bleef wonderlijk bewaard. Alleen zijn schouder was beschadigd. Zijn zootje zei toen: 'Papa, was dat niet het tikken van God op uw schouder?' De man zag in dat God tot hem had gesproken. Hij bekeerde zich tot God en kwam tot geloof in de Heer Jezus.

1 vers 3: *Vertelt daarvan aan uw kinderen; laten uw kinderen het aan hun kinderen vertellen en hun kinderen weer aan het volgende geslacht.*

De les voor de toekomst

Er moest niet alleen gegraven worden in het verleden, er moest ook worden gedacht aan de toekomst. De komende generaties mochten niet vergeten wat God met hen had gedaan. De vaders moesten hun kinderen vertellen welk oordeel hen getroffen had, hoe God hen had moeten straffen. Dat mochten ze niet verzwijgen, ze moesten er eerlijk mee voor de dag komen. Hun kinderen moesten het ook weer doorgeven. Zo waren ook de wonderen die God had gedaan, bij de bevrijding van zijn volk uit Egypte, aan volgende geslachten doorgegeven (zie Richteren 6 vers 13). Dit doorgeven van Gods kastijding moest als waarschuwing dienen en niet als leuk verhaal om het publiek te vermaken. Wij zijn namelijk heel goed in staat verhalen uit het verleden te vertellen, zonder dat op de morele les in te gaan. Maar God wil niet dat op die manier met 'onderwijs', met zijn handelen met een afwijkend volk, wordt omgegaan. Hij wil dat zijn optreden wordt doorgegeven, opdat de kinderen niet in hetzelfde kwaad zouden vallen en zij erdoor zouden leren de HERE te vrezen. Het '*daarvan*' vertellen, houdt meer in dan als er zou staan: vertel 'het'. Vertel 'het' kan betekenen dat alleen het loutere feit, de gebeurtenis op zich wordt doorgegeven. Maar God wil dat er meer wordt doorgegeven. Hij wil ook dat de oorzaak van de plaag en de gevolgen ervan worden vermeld en dat de volgende generatie er de juiste lering uit zal trekken. Dus niet slechts wat er gebeurde moet

worden verteld, maar er moet vooral worden gewezen op hoe God handelde. Het doorgeven van de geschiedenislessen gaat door tot op de vierde generatie. Hiermee wil Joël benadrukken dat het gebeurde moet worden doorgegeven tot in verre geslachten. In Psalm 78 vers 1-4 en Spreuken 4 vers 1-4 loopt de traditieketen door tot het derde geslacht.

Kennis doorgeven

In verband met het voorgaande is het de moeite waard even naar Psalm 78 te kijken. Die Psalm is een leerdicht van Asaf, waarin hij, net als Joël, de les van de geschiedenis voorhoudt aan het volk. Ook Asaf begint met de oproep om 'te horen' en vervolgens spoort hij aan om het gehoorde door te geven aan het volgende geslacht: *'Wend het oor, mijn volk, tot mijn leer, neigt uw oor tot de woorden van mijn mond; ik wil mijn mond tot een spreuk opendoen, ik wil aloude verborgenheden verkondigen. Hetgeen wij gehoord hebben en weten, en onze vaders ons hebben verteld, dat willen wij voor hun kinderen niet verhelen; wij willen vertellen aan het volgende geslacht des HEREN roemrijke daden, zijn kracht en de wonderen die Hij gewrocht heeft'* (Ps. 78 vers 1-4). In zijn leerdicht herinnert Asaf ook aan de sprinkhanen in Egypte, wat zij daar deden: *'Hij gaf hun gewas aan de kaalvreter en hun opbrengst aan de sprinkhaan'* (vers 46). Het is van grote betekenis aan onze kinderen en kleinkinderen gebeurtenissen uit korter of langer verleden, waaruit het handelen van God in ons leven of dat van anderen blijkt, door te vertellen. We geven daarmee onze kinderen een goed stuk gereedschap in handen waardoor ze de wil van God beter leren kennen. Ik ben bang dat heel wat ouders hun kinderen nauwelijks iets kunnen vertellen over wat de Heer in hun leven gedaan heeft, omdat ze nauwelijks met Hem leven. Druk, druk, druk met allerlei dingen, maar geen tijd om eens met de kinderen te praten over Gods leiding in hun leven. Er is ook weinig kennis van wat God in het leven van andere, toegewijde christenen heeft gedaan. We kunnen onze kinderen maar moeilijk stimuleren eens een goed boek te lezen over ervaringen die mannen en vrouwen met de Heer hebben opgedaan, als we er zelf geen belangstelling voor tonen. Mozes roept Israël op, vlak voordat het volk het beloofde land binnentrekt: *'Alleen neem u ervoor in acht en hoed er u terdege voor, dat gij de dingen die gij met eigen ogen gezien hebt, niet vergeet, en zij niet uit uw hart wijken zolang gij leeft; maak ze aan uw*

kinderen en kindskinderen bekend' (Deuteronomium 4 vers 9); *'Wat ik u heden gebied, zal in uw hart zijn, gij zult het uw kinderen inprenten en daarover spreken, wanneer gij in uw huis zit, wanneer gij onderweg zijt, wanneer gij nederligt en wanneer gij opstaat'* (Deuteronomium 6 vers 6, 7; zie ook vers 20-25).

1 vers 4: *Wat de knager had overgelaten, heeft de sprinkhaan afgevreten; wat de sprinkhaan had overgelaten, heeft de verslinder afgevreten; en wat de verslinder had overgelaten, heeft de kaalvreter afgevreten.*

Israël en Egypte

Het uitgangspunt van zijn hele profetie is een sprinkhanenplaag, die het land kort daarvoor geteisterd had. Dat deze plaag een strafgericht van God is, zal duidelijk zijn voor wie een oor heeft om te horen. Dat was ook zo toen de HERE in Egypte deze plaag over de onderdrukkers van zijn volk zond (Exodus 10 vers 12-15; Psalm 78 vers 46; Psalm 105 vers 34). Evenals die in Egypte was de plaag in de dagen van Joël er één zonder weerga. Als zowel Egypte als Israël door een ongeëvenaarde plaag van sprinkhanen wordt getroffen, kan dat niet anders betekenen dan dat Israël geestelijk gelijk is geworden aan Egypte (vergelijk Openbaring 11 vers 8). God waarschuwt zijn volk ook meerdere malen dat zij bij ongehoorzaamheid zouden worden gestraft met de plagen en ziekten van Egypte (Deuteronomium 28 vers 38, 42, 60). Zowel voor Egypte alsook voor Israël was deze plaag een kastijding van God die moest aanzetten tot boetedoening en gebed (1 Koningen 8 vers 37; vergelijk Amos 4 vers 9).

De sprinkhanen

Eén enkele sprinkhaan is onbetekenend, stelt niets voor, maakt geen enkele indruk, is zomaar dood te trappen. De Israëlieten in hun ongelooft voelden zich zo tegenover de reuzen in Kanaän (Numeri 13 vers 33). Maar in grote getale zijn ze overweldigend en verwoestend (Richter 6 vers 5; 7 vers 12). Hoe zwakker het instrument, des te duidelijker wordt door het gebruik van zo'n instrument en wat het bewerkt dat God erachter staat en Hij het gebruikt. Joël heeft het niet over een denkbeeldige plaag. Hij beschrijft een historisch gebeuren,

met letterlijke sprinkhanen, en verbindt daaraan een heenwijzing naar de toekomst.

Vier soorten

Over de vier namen waarmee hij de sprinkhanen noemt zijn verschillende verklaringen gegeven. Volgens sommigen zou het gaan om één soort sprinkhaan in vier stadia van zijn ontwikkeling. Volgens anderen gaat het om verschillende soorten sprinkhanen met elk een eigen naam die achtereenvolgens het land hebben geteisterd. De naam van de eerste is in het Hebreeuws 'Gazam', dit is een jonge, vleugellose sprinkhaan; de tweede heet 'Arbèh', dit is de volledig ontwikkelde, gevleugelde sprinkhaan (zo heet ook de sprinkhaan die door God vroeger als plaag over Egypte gebruikt); de derde heet 'Yélek' en is een ander soort sprinkhaan; de vierde, 'Chasil', is weer een ander soort. In de Bijbel worden in totaal negen soorten sprinkhanen genoemd, waarvan de vier die Joël noemt de gevaarlijkste en schadelijkste zijn.

Omdat een zwerm sprinkhanen alles kaal vreet en niets overlaat, zal 'overgelaten' betekenen 'hetgeen weer is ontsproten' nadat alles was kaalgevreten. Dat zou ook aansluiten bij de gedachte dat het land achtereenvolgens door vier soorten sprinkhanen is bezocht.

Het getal 4

Het getal 4 komt in nog twee andere Schriftplaatsen voor waar over straffen van God over het volk wordt gesproken: Jeremia 15 vers 3: *'Ja, Ik zal over hen vierderlei bezoeking brengen, luidt het woord des HEREN: het zwaard om te doden, de honden om weg te slepen, het gevogelte des hemels en het gedierte der aarde om te verslinden en te verscheuren'* en Ezechiël 14 vers 21: *'Maar zo zegt de Here HERE: En toch, al zend Ik ook mijn vier zware gericht, het zwaard, de honger, het wild gedierte en de pest, naar Jeruzalem om daar mens en dier uit te roeien.'* Het getal 4 is het getal van de aarde. De aarde is te omspannen door vier windrichtingen (vgl. Daniël 7 vers 2; Openbaring 7 vers 1; 20 vers 8). Ook zijn er vier seizoenen die het leven op aarde bepalen. Zo staat het getal 4 symbool voor iets dat alles omvattend is. Het noemen van de namen van vier sprinkhanen

geeft aan dat het om een oordeel gaat dat zich over geheel Juda, naar alle kanten, heeft uitgebreid.

Echte sprinkhanen en hun vernielingen

Er is wel verondersteld dat Joël met deze vier namen van de insecten vier vijandelijke volken bedoelt die Israël achtereenvolgens zouden teisteren. In die volken zouden dan de vier wereldrijken: het Assyrisch-Babylonische, het Medisch-Perzische, het Grieks-Macedonische en het Romeinse rijk of hun koningen te zien zijn, die Israël in zijn bestaan zouden bedreigen. Ik denk niet dat dit juist is. Het gaat in hoofdstuk 1 vers 1-12 om vernielingen die zijn aangericht door echte sprinkhanen, net zoals het in vers 16-20 gaat om echte droogte en de gevolgen daarvan. Voor een volk dat van de oogst afhankelijk is, is een plaag als die van sprinkhanen een levensbedreigende ramp. De oogstfeesten, die telkens gehouden werden, geven het belang van de oogst aan. Plotseling is er geen oogst meer in te zamelen. Alles verdwijnt in één keer. Er is geen verzekering die de schade dekt. Alle middelen van bestaan zijn verdwenen. Het land staat aan de rand van de afgrond. Daarom moet de boodschap van Joël wel gehoord worden. Of is het volk zo ver bij God vandaan dat het niet meer te bereiken is?

Sprinkhanen die vernietigen: toepassing voor ons

Binnen het volk van God in deze tijd zijn 'sprinkhanen' stelselmatig bezig geweest Gods volk van zijn voedsel te beroven. In Openbaring 9 vers 3 worden sprinkhanen verbonden met demonische machten. Deze machten infiltreren steeds sterker in het christendom. Zij manipuleren christenen die zich niet onder het gezag van het Woord van God stellen, maar menen dat zij God wel op hun eigen manier kunnen dienen. Mensen die zich uitgeven voor leiders van Gods volk houden het volk voor dat je de Bijbel niet zo serieus moet nemen. Of ze vertellen dat de Bijbel alleen waar is, als je beleeft wat erin staat. Alsof de waarheid van God afhangt van de gevoelens die een mens daarover heeft en niet van het loutere feit dat God gesproken heeft en het alleen daarom al waar is, hoe strijdig dat soms met bepaalde menselijke gevoelens kan zijn. In die situatie zijn profeten nodig om eraan te herinneren wat we kwijt zijn en weer te wijzen op de rijke inhoud en voedingswaarde van het Woord van God.

1 vers 5: *Wordt wakker, gij dronkaards en huilt, en jammert allen, gij wijndrinkers, om de jonge wijn, want hij is van uw mond weggerukt.*

Dronkaards

Na de oudsten en alle andere inwoners van het land te hebben opgeroepen om naar hem te luisteren, spreekt Joël nu speciaal tot de dronkaards. Dronkaards zijn mensen die Gods zegeningen misbruiken. Dat hij hen moet aansporen om wakker te worden, ondanks het feit dat ze niets meer te drinken hebben, laat zien hoe blind en ongevoelig ze zijn voor de uitingen van Gods misnoegen. Ze slapen hun roes nog uit, terwijl God zo ernstig spreekt. Dronkaard waren blijkbaar in groten getale aanwezig daar ze als groep konden worden aangesproken. Veel Judeeërs leefden nog in een onbezorgde roes voort.

Oordeel over lichtzinnige vreugde

Hier wordt vooral de onbezorgde vreugde aan de kaak gesteld. Zij die niet wakker worden door zijn woord, zullen gewekt worden door zijn tucht. Zij die niet tot stilstand komen door oordelen veraf, zullen die oordelen aan den lijve ondervinden. Het is rechtvaardig dat God de luxe en overdaad van hen wegneemt. Hoe meer de mens zijn geluk afhankelijk maakt van wat hem bevredigt en wat voldoening geeft aan zijn gevoelens, des te harder ervaart hij het oordeel, als dat hem juist in deze dingen treft. Plotseling zullen ze ontdekken dat al die zegeningen geen echte bevrediging gaven, omdat ze los van God tot bevrediging van de eigen begeerten werden genoten. Zij zullen huilen en jammeren. Vijfmaal wordt over weeklagen gesproken in dit hoofdstuk; zie de verzen 5, 8, 9, 10, 11.

Nazireeërs

De enige mensen voor wie dit oordeel geen straf was, waren de Nazireeërs. Zij dronken namelijk geen wijn; daarvan hadden ze vrijwillig afstand gedaan (Numeri 6). De Nazireeër is een prachtig beeld van iemand die zich, geheel vrijwillig, aan de Heer aanbiedt om alleen voor Hem te leven. Hij doet daarbij afstand van dingen die op zichzelf niet verkeerd zijn - het was voor een Israëliet niet verkeerd

om wijn te drinken - maar die wel het gevaar in zich bergen, dat tekort wordt gedaan aan de volle toewijding aan Christus. Het afstand doen van aardse zegeningen wil zeggen dat die dingen een volkomen ondergeschikte plaats innemen. Het houdt in: afzien van het recht om je geld en goed, je tijd en capaciteiten te besteden naar eigen idee. Je levert alles uit aan Christus zodat Hij het gezag erover heeft. Christenen die vrijwillig afstand doen van het genot van aardse zegeningen, zullen er niet om treuren als ze die zegeningen plotseling moeten missen.

Dronkenschap

Dronkenschap is de enige zonde die in dit boek in verbinding met Israël wordt genoemd. Daarom denk ik dat het vooral deze zonde is die de toestand van het volk karakteriseert. Dronkenschap wil zeggen: de dingen die God in zijn schepping aan de mens heeft gegeven om van te genieten, overvloedig en los van Hem tot je nemen. Ieder mens die belijdt met God in verbinding te staan, maar los van God komt, is niet meer in staat zich een nuchter en bezonnen oordeel te vormen over de dingen van het leven. Hij is beneveld in zijn denken. Los van God komen wil zeggen dat je God niet meer betreft bij de dingen van het leven. Je maakt plannen zonder Hem te vragen wat Hij ervan vindt. Plannen maken is niet verkeerd, maar het is wel verkeerd om plannen te maken zonder die aan Hem voor te leggen en vervolgens zijn beslissing daarover te aanvaarden. Als het volk van God eenmaal op zo'n manier is gaan leven, moet God Zich bedienen van ingrijpende methoden om hen uit 'hun roes' wakker te schudden. Hij wil betrokken worden bij alles wat zijn volk doet. Hij kan het niet hebben dat zijn volk aan Hem voorbijgaat, Hem niet raadpleegt.

1 vers 6: *Want een volk is tegen mijn land opgetrokken, machtig en ontelbaar; zijn tanden zijn leeuwentanden en het heeft hoektanden als een leeuw.*

Sprinkhanen die optrekken: toepassing voor ons

Onder de vier kleinste dieren op aarde, maar die bovenmate wijs zijn (Spreuken 30 vers 24), behoren ook de sprinkhanen: *'De sprinkhanen hebben geen koning, toch trekken zij gezamenlijk in goede orde op'* (Spreuken 30 vers 27). Sprinkhanen vormen dus 'een volk' dat, hoewel het geen koning heeft, toch met wijsheid optrekt.

Deze wijsheid komt van God; Hij bestuurt dit volk. Ze zijn machtig omdat ze ontelbaar zijn. Bovendien vormen ze een eenheid; er is geen bres in hun gelederen te slaan. Ze blijven een gesloten front vormen. Hierin ligt een mooie toepassing voor de gemeente nu. Als we even de verwoestende uitwerking buiten beschouwing laten, zoals ook Spreuken 30 vers 27 doet, dan zien we in deze dieren een prachtig kenmerk van hoe God wil dat de gemeente functioneert. Zij heeft ook geen zichtbare leiding, maar is in alles afhankelijk van de onzichtbare, maar daarom niet minder werkelijke, leiding van de Heilige Geest. Als ieder lid van de gemeente zich stelt onder de leiding van die Geest zowel in het dagelijks leven als in de samenkomsten zal dit tot uitdrukking komen in het eensgezind optrekken van de gelovigen. Het zal de vijand dan ook niet lukken om verdeeldheid te zaaien. Het getuigt van wijsheid als kinderen van God zich aan die onzichtbare leiding onderwerpen. De Geest van God maakt door het Woord van God duidelijk hoe Hij ieder lid afzonderlijk en alle leden tezamen wil leiden. Als ieder lid Gods Woord leest, zal ook duidelijk worden wat zijn of haar functie in het geheel is en hoe die functie ten dienste van het geheel kan worden uitgeoefend.

Sprinkhanentanden

We gaan verder met de sprinkhanen waarover Joël spreekt. Ze worden *'een volk'* genoemd. Daarmee wordt duidelijk dat in deze sprinkhanen een voorbeeld gezien kan worden van een volk dat op oorlogspad is. De machtige wapens waarover zij beschikken zijn hun tanden, die met de tanden van leeuw en leeuwin worden vergeleken (zie ook Openbaring 9 vers 8). De koning van de dieren grijpt zijn prooi en scheurt die met zijn tanden uiteen zonder los te laten. Hetzelfde vernietigende werk doen sprinkhanen met hun tanden. Ze vreten alles kaal. Als deze diertjes al zo'n onheil konden aanrichten, hoeveel te meer zal dat gebeuren door het vijandige volk, waarvan het optreden uitvoerig in de verzen 1-11 van hoofdstuk 2 wordt beschreven.

Mijn land

Deze vernietigende kracht wordt losgelaten op wat God *'mijn land'* noemt. Daarom treft de kastijding die God over zijn land moet brengen ook Hemzelf. Dat zullen we in vers 9 ook nog zien, waar

wordt gezegd dat Hem geen offers meer worden gebracht. Dit maakt duidelijk dat God niet vanuit zijn hoge en verheven positie een oordeel zendt, zonder er Zelf bij betrokken te zijn: *'Immers niet van harte verdrukt en bedroeft Hij de mensenkinderen'* (Klaagliederen 3 vers 33). Het land was aan Israël toevertrouwd, om het voor Hem te beheren en Hem de vrucht ervan te geven. Zelf mochten ze ook van al het goede ervan genieten. Maar als zij het land als hun eigen land gaan beschouwen en er roofbouw gaan plegen, moet God hen door tucht in herinnering brengen wat Hij in Leviticus 25 vers 23 heeft gezegd: *'Het land is van Mij, en gij zijt vreemdelingen en bijwoners bij Mij.'*

1 vers 7: *Het heeft mijn wijnstok tot een voorwerp van ontzetting en mijn vijgenboom tot een geknakte stam gemaakt; het heeft de schors geheel en al afgeschild en weggegooid; zijn ranken zijn wit geworden.*

Mijn wijnstok, mijn vijgenboom

Nadat God in het vorige vers over het land als *'mijn land'* heeft gesproken, noemt Hij Israël hier *'mijn wijnstok'* en *'mijn vijgenboom'*. Wijnstok en vijgenboom gelden als symbolen van welstand, rust en vrede (1 Koningen 4 vers 25; Micha 4 vers 4). Wijnstok en vijgenboom worden vaker samen genoemd, zoals bijvoorbeeld in Psalm 105 vers 33; Jesaja 36 vers 16; Jeremia 5 vers 17; Hosea 2 vers 11. Het hout van deze bomen is waardeloos. In Ezechiël 15 vers 1-5 wordt van het hout van de wijnstok gezegd dat het nergens voor te gebruiken is. Het enige wat men ermee kan doen, is het in het vuur gooien. Het gaat de landman bij de wijnstok en de vijgenboom ook niet om hout ervan, maar om hun vrucht. Die vrucht had zijn volk niet aan Hem gegeven, maar alleen voor zichzelf gehouden. Daarom wordt nu datgene wat een gave van God aan zijn volk was, van hen weggenomen. En hoe radicaal! De sprinkhanen vreten niet alleen alle groen op, maar de bomen worden zelfs van hun schors ontdaan. Daarom dragen wijnstok en vijgenboom geen vrucht meer. In overdrachtelijke zin geldt dit ook voor Israël: het levert sinds lange tijd geen vrucht meer voor God. Alles is *'ontschorst'* en dood. Pas als de gemeente is opgenomen en God weer met Israël verder gaat, komt er nieuw leven, zoals Paulus zegt in Romeinen 11 vers 15: *'Wat zal hun aanneming anders zijn dan leven uit de dood?'*

1 vers 8: *Weeklaag als een maagd, met een rouwgewaad omgord, wegens de verloofde van haar jeugd.*

Droefheid om verlies van gemeenschap

Het volk wordt opgeroepen te gaan weeklagen en hun droefheid moet blijken uit het dragen van een rouwgewaad. De ellende die over Juda is gekomen en die tot droefheid moet leiden, wordt vergeleken met verdriet dat veroorzaakt wordt door het verbreken van een liefdesrelatie. De oorzaak van het verdriet stelt voor de profeet in het beeld van een rouwdragende bruid van wie de geliefde kort voor het huwelijk uit het leven is weggerukt. Hierin wordt zowel het onverwachte als het intens smartelijke getekend. Het lot van Juda en Jeruzalem wordt dus vergeleken met het lot van een bruid die het zonder de gemeenschap met haar man moet stellen. Juda en Jeruzalem hebben door de noodsituatie ook geen gemeenschap meer met de HERE, zoals die voorheen beleefd werd in de offerdienst. De middelen om te offeren werden het volk geschonken als een bewijs van hun trouw aan de HERE. Omdat al hun hoop verbonden is met aardse zegeningen, kan het wegvallen daarvan niet anders dan grote smart tot gevolg hebben. In algemene zin kunnen we hieraan de les verbinden dat wie alleen werkt voor het voedsel dat vergaet (Johannes 6 vers 27), bedrogen uitkomt met zijn werk. Alle aardse voorspoed kan zomaar wegvallen. In dat geval is het te hopen, net als hier bij Israël, dat dit smartelijke een droefheid bewerkt die in overeenstemming is met God en niet alleen een droefheid om de zegeningen die verloren zijn gegaan. *'Want de droefheid in overeenstemming met God bewerkt een onberouwelijke bekering tot behoudenis; maar de droefheid van de wereld bewerkt de dood'* (2 Korinthiërs 7 vers 10).

1 vers 9: *Spijsoffer en plengoffer zijn ontruikt aan het huis des HEREN; de priesters, de dienaren des HEREN, treuren.*

Geen spijsoffer en drankoffer

Het eerste gevolg van de vernieling van de oogst is, dat er geen spijsoffer en drankoffer meer in de tempel konden worden gebracht. Het lijkt erop dat de Judeeërs tot aan de ramp wel offers hebben gebracht, omdat het wegnemen ervan aan de sprinkhanen wordt toegeschreven. Dat zou betekenen dat het volk tot dat moment had

voldaan aan zijn godsdienstige verplichtingen voor wat betreft het brengen van voorgeschreven offers. Maar terwijl ze hun plichten aan God vervulden, maakten ze tevens de maat van hun ongerechtigheid vol en kwam Gods oordeel daarover. Een mens kan de uiterlijke handelingen die bij zijn godsdienst horen punctueel verrichten, zonder dat zijn hart erbij betrokken is.

Het wegvallen van de offers is een grote ramp. Spijsoffer en plengoffer (of: drankoffer) worden genoemd, omdat ze plantaardig zijn en dus direct door de sprinkhanenplaag getroffen werden. Een beschrijving van het spijsoffer kunnen we lezen in Leviticus 2. Zoals alle offers is ook het spijsoffer een beeld van de Heer Jezus. Dierlijke offers zijn een beeld van het werk dat de Heer Jezus aan het kruis heeft gedaan. Het spijsoffer is geen bloedig offer. Het spreekt dan ook van Hem, die als Mens op aarde Zich volkomen aan God heeft toegewijd. Het drankoffer is een offer van wijn, die werd uitgegoten over een ander offer, het hoofdoffer, heen (Numeri 28 vers 7, 14; vergelijk Filippiërs 2 vers 17). Het spreekt van de vreugde (de wijn is daarvan een beeld) waarmee de Heer Jezus Zich aan God heeft geofferd.

God wordt te kort gedaan

De geestelijke betekenis is voor ons heel belangrijk. Het wegvallen van de genoemde offers betekent dat zich een situatie bij Gods volk kan voordoen waardoor het niet meer beseft wie de Heer Jezus voor God is. Er is geen besef meer van de volkomen toewijding van de Heer Jezus aan God, zoals die in het spijsoffer wordt voorgesteld. Ook wordt er niet meer aan gedacht, dat het zijn vreugde was de wil van zijn Vader te doen, zoals het plengoffer laat zien. Het wil zeggen dat we niet meer aan God vertellen ('offeren') hoe geweldig de Heer Jezus Hem heeft gediend en dat Hij dat altijd met blijdschap deed. Er is geen gemeenschap meer met God. God, bij Wie alles gaat om zijn Zoon - Wíe Hij is, wát Hij heeft gedaan en hóe Hij het heeft gedaan - komt te kort. Wat een groot verlies voor God! Wie God te kort doet, doet ook zichzelf te kort. Wie de Heer Jezus niet als ware Spijsoffer en Drankoffer kent, heeft er ook geen weet van dat zijn eigen leven een offerande mag zijn. Iemand die alleen voor zichzelf en zijn eigen genoegens leeft, weet niets van de toewijding aan God en de vreugde die zij geeft.

De priesters

Priesters die zo'n houding bij Gods volk waarnemen, kunnen daar alleen maar om huilen. Priesters zijn mensen die eraan gewend zijn om in Gods tegenwoordigheid te verkeren. Zij weten wat passend is, kennen Gods heiligheid, zijn liefde en verlangens. Zij delen ook in zijn verdriet en de pijn die de ontrouw van zijn volk veroorzaakt. In Israël waren alleen de nakomelingen van Aäron priesters. In de gemeente zijn alle gelovigen priesters (1 Petrus 2 vers 5). Toch is er wel een verschil tussen priester zijn en je als priester gedragen. Alleen gelovigen die praktisch in gemeenschap met God leven, kunnen zich als priesters gedragen en zullen meevoelen met God, weten wat Hem te kort wordt gedaan als zijn volk slechts voor zichzelf leeft. In samenkomsten waar geestelijke offers slechts gebracht, dat wil zeggen waar God wordt geëerd, zullen zij merken van welke aard en inhoud die offers zijn. Zij zullen merken of er offers gebracht worden die God eren, of dat het offers zijn waaruit alleen het eigen voordeel blijkt.

1 vers 10: *Verwoest is het veld; de aardbodem treurt, want het koren is verwoest, de most verdroogd, en de olie weggeslonken.*

Alles is grote ellende

'Het veld' is het terrein waarop het gewas staat. Het laat de oogst zien, het resultaat van alle inspanning die eraan vooraf is gegaan. Maar er is geen oogst binnen te halen, want er staat geen gewas op het veld. 'De aardbodem' ziet meer op het terrein waarvan je mag verwachten dat, na geploegd en gezaaid te hebben, ook geoogst zal worden. Alle bewerking van de aardbodem is echter tevergeefs geweest. De aarde geeft de aanblik van een treurende. De woorden 'verdroogd' en 'weggeslonken' duiden erop dat er naast een sprinkhanenplaag ook een droogte was (zie ook vers 17). Koren, wijn en olie zijn de drie hoofdzegeningen van het land, die in het Oude Testament vaak samen worden genoemd (Numeri 18 vers 12; Deuteronomium 7 vers 13; Hosea 2 vers 7). Wanneer deze worden weggenomen, is dat als gevolg van een goddelijk strafgericht (Deuteronomium 28 vers 51; Haggai 1 vers 11). Ze zullen weer aanwezig zijn als het volk zich heeft bekeerd (Joël 2 vers 19). Over die tijd heeft David het ook als hij in Psalm 65 vers 10 zingt: *'Gij bezoekt het land en verleent het overvloed, Gij maakt het zeer rijk. De*

beek Gods is vol water, Gij bereidt hun koren. Ja, zo bereidt Gij alles.' De drie producten koren, most en olie staan achtereenvolgens voor versterking, vreugde en uitstraling: *'Hij doet het gras ontspruiten voor het vee, het groene kruid ter bewerking voor de mens, brood uit de aarde voortbrengende en wijn, die het hart des mensen verheugt, het aangezicht doende glanzen van olie; ja, brood, dat het hart des mensen versterkt'* (Psalm 104 vers 14, 15).

1 vers 11: *De landbouwers zijn verslagen, de wijngaardeniers jammeren, over de tarwe en over de gerst, want de oogst van het veld is verloren gegaan.*

Armen en rijken ontmoeten elkaar

De hier aangesproken groepen zijn degenen die het meest direct zijn aangetast in hun bestaanszekerheid. Tarwe en gerst zijn de belangrijkste granen waarvan brood wordt gebakken. We kunnen hierbij denken aan twee soorten mensen: rijk en arm. Gerstebrood was het brood voor de armen, terwijl de mensen die het beter hadden tarwebrood konden kopen. Gerst werd gebruikt als voedsel voor de paarden (1 Koningen 4 vers 28) en als voedsel voor mensen als tarwe niet te krijgen of te betalen was. Uit 2 Koningen 7 vers 1 en 16 blijkt dat gerst de helft van tarwe kostte. De Joodse geschiedschrijver Flavius Joséfus, vermeldt in zijn 'De val van Jeruzalem' bij de beschrijving van één van de belegeringen van Jeruzalem hetzelfde: 'Veel rijken gaven hun hele vermogen voor een maat tarwe, armeren voor een maat gerst, waarna ze zich in een verborgen hoek van hun huis opsloten en het graan kneedden of ongemalen opaten.' In Openbaring 6 vers 6 is de prijs van gerst een derde van de prijs die voor tarwe betaald moet worden. Maar als beide niet meer te krijgen zijn, maakt het niet uit of je rijk bent of arm. Arm en rijk ontmoeten elkaar in de ellende van de honger. *'Rijken en armen ontmoeten elkander; hun aller Maker is de HERE'* (Spreuken 22 vers 2). Als beiden tot de erkenning komen dat ze schuld hebben aan de kastijding die God heeft moeten brengen, omdat ze Hem niet als hun Maker hebben erkend, heeft Hij met die tucht zijn doel bereikt.

1 vers 12: *De wijnstok is verdord en de vijgenboom is verwelkt; granaatappelboom, ook palm en appelboom, alle bomen des velds zijn verdord. Voorwaar, de blijdschap is beschaamd van de mensenkinderen weggevlucht.*

Alle bomen zijn weg

Niet alleen de landbouwers en wijngaardeniers zijn de dupe. Het hele volk, alle *'mensenkinderen'*, deelt in de ramp. De vijf boomsoorten vormen met de tarwe en gerst van vers 11, een zevental; daarmee wordt de totale omvang van de aangerichte verwoestingen aangegeven. Met de palm wordt de dadelpalm bedoeld. Met de vermelding dat *'alle bomen'* zijn verdord, nadat reeds enkele bomen met name zijn genoemd, wordt het beeld van de troosteloosheid compleet gemaakt. Bomen zijn door God bij de schepping gegeven als een zegen voor de mens. Die mocht er vrij van eten (Genesis 2 vers 16). Voor de Jood, voor wie deze gewassen behoorden tot de zegeningen van het land (Deuteronomium 8 vers 6-10), was het wegnemen ervan een ramp en tevens een oordeel. Behalve dat de genoemde bomen een economische waarde hadden, stonden zij ook symbool voor geestelijk voedsel en verkwikking en voor vreugde en vrucht in het leven van de trouwe gelovige (Psalm 92 vers 13; Hooglied 2 vers 3). De volle blijdschap die hun leven als volk van God had kunnen kenmerken, was beschaamd weggevlucht. Er was niets van over.

1 vers 13: *Omgordt u en weeklaagt, gij priesters; jammert, gij dienaren van het altaar; komt, overnacht in rouwgewaden, gij dienaren van mijn God, want aan het huis van uw God zijn spijsoffer en plengoffer onthouden.*

Oproep aan de priesters

In vers 9 wordt van de priesters gezegd dat zij treurden. Daar staan zij in verbinding met de HERE en met het huis van de HERE. HERE of Jahweh is de naam van God die aangeeft dat Hij met zijn uitverkoren volk Israël in een bijzondere relatie staat. Jahweh is de naam van de God van het verbond met Israël. Maar het volk had het verbond met Hem verbroken. Als God de priesters nu oproept tot weeklagen en jammeren, tot overnachten in rouwgewaden, doet Hij dat als Degene voor wie de mens zich te verantwoorden heeft voor zijn ontrouw. God is de driemaal heilige God, met wie niet te spotten valt. Daarom wordt hier gesproken over *'dienaren van mijn God'* en over *'het huis van uw God'*. De priesters moeten als eersten in staat

worden geacht te beseffen hoe groot de oneer is die God is aangedaan. Van hen mag immers worden verwacht dat zij weten wat God toekomt en dat het een grote schande is dat God niet ontvangt wat Hem toekomt. Als *'dienaren van het altaar'* staan zij nu werkeloos. Er is niets om op het altaar te brengen. Spijsoffer en plengoffer komen van de oogst van tarwe en druiven en die oogsten waren verwoest. Joël noemt hen ook *'dienaren van mijn God'*. Hij stelt zich voor als de profeet van zijn God, namens Wie hij mag zeggen dat God zal verhoren als ze tot Hem komen. Het lijkt dat hij daarmee wil zeggen dat het niet meer de priesters zijn die namens het volk als middelaars voor God staan, maar dat de profeet nu als eenling de middelaar is door wie God tot het volk spreekt. Hij spreekt wel tot hen over *'uw God'* als hij het heeft over het huis van God. Dat was de belijdenis die zij vasthielden ten aanzien van de tempel. Daarbij sluit hij zich aan als hij in vers 16 spreekt over *'het huis van onze God'*. Hij roept hen, van wie één van de taken was om in de tempel te zingen, nu op om te jammeren. Overnachten in rouwgewaden werd gedaan als een teken van heel groot verdriet, maar ook als een intense en langdurige daad van verootmoediging voor de HERE (1 Koningen 21 vers 27; 2 Samuël 12 vers 13-23).

1 vers 14: *Heiligt een vasten, roept een plechtige samenkomst bijeen; vergadert, gij oudsten, alle inwoners des lands, tot het huis van de HERE, uw God, en roept luide tot de HERE.*

Heiligen

Na de oproep om tranen voort te brengen als gevolg van de sprinkhanenplaag wordt gezegd langs welk kanaal deze tranen moeten vloeien. Dit kanaal heet *'verootmoediging en bekering tot God'*. De oproep wordt verder uitgewerkt in hoofdstuk 2 vers 15-17. Er moest worden gevast (zie ook Jona 3 vers 7). Het lijkt eenvoudig om in een tijd van hongersnood te vasten, maar juist dan is dit erg moeilijk. De honger knaagt. Eten is er nauwelijks en wat er is moet men laten staan om zich op God te richten. Met dit vasten sluit men zich echter aan bij God, die in deze tijd ook geen *'spijs'* ontvangt. Dat er een vasten moet worden *geheiligd*, is meer dan een vastendag *bepalen*. Heiliging betekent: apart zetten voor God. We mogen de meest alledaagse dingen heiligen door het woord van God en door gebed (1 Timotheüs 4 vers 4). Dat iets geheiligd wordt wil zeggen dat God Zich ermee kan verbinden.

Vasten

Over vasten zou heel wat te zeggen zijn, maar daar leent dit commentaar zich niet voor. Voor mijzelf is vasten iets wat toch steeds weer onder mijn aandacht komt. Ik ontdek steeds weer hoe moeilijk het is om vasten een plaats in mijn leven te geven die beantwoordt aan het doel dat God ermee heeft. Vasten is niet alleen moeilijk in een tijd van honger, het is ook moeilijk als er overvloed is. Meestal gaat vasten gepaard met schuldbelijdenis, maar dat wordt hier niet genoemd. Het wordt vaak gebruikt als een uiting van verootmoediging om bij God verzoening van schuld of afwending van onheil te verkrijgen. Vaak dient het om de kracht van gebed of voorbede te ondersteunen. Als wij in ons leven te maken krijgen met speciale beproevingen en gebeurtenissen die verbijsteren, zouden we onszelf moeten terugtrekken uit de gewone loop van het leven en ons hart helemaal blootleggen voor de Heer, om te zien wat Hij ons met die gebeurtenissen te zeggen heeft. In zulke situaties denk je niet eens aan eten. Je richt je helemaal op de Heer en het leren kennen van zijn wil in de omstandigheden die Hij heeft gestuurd.

Algemene oproep

Evenals in vers 2 worden ook hier de oudsten en alle inwoners genoemd. Iedereen wordt opgeroepen en erin betrokken. Dat moeten de priesters doen en niet de oudsten, zoals de NBG vertaling veronderstelt. Iedereen moet naar de tempel komen om daar tot de HERE te roepen. Ze moeten roepen om uitredding uit de nood. De roep tot God moet een nationale roep zijn, omdat het een nationale ramp betreft. In Nehemia 9 vers 1-3 vinden we ook zo'n nationaal vasten. Ook toen ging het om zaken die het hele volk betroffen. Als aan die oproep gehoor zou worden gegeven, zou de HERE dan niet horen en herstel geven? Hij hoort en verhoort elk oprecht roepen. Alleen moeten we het aan Hem overlaten hoe en wanneer Hij verhoort.

1 vers 15: *Wee die dag, want nabij is de dag des HEREN; als een verwoesting komt hij van de Almachtige.*

De dag des HEREN

De dag des HEREN is een thema dat door de hele profetie van Joël verweven zit. Het is dan ook goed om aan deze dag wat extra aandacht te besteden. Het is een heel bijzondere dag. De dag des HEREN is geen dag van 24 uur, maar beslaat de tijdsperiode waarin de HERE zal opstaan en zal gaan ingrijpen in het wereldgebeuren. Het zal het keerpunt in de wereldgeschiedenis worden, waarbij niet meer de mens beslist, maar Hij. Nu lijkt het er nog op dat de mens alles op aarde te zeggen heeft, maar als de dag des HEREN aanbreekt, zal Hij het wereldbestuur in handen nemen. Dat zal Hij doen op een manier die voor iedereen zichtbaar is. De HERE komt te voorschijn, wordt openbaar. Het boek Openbaring beschrijft wat er allemaal mee samenhangt. Eerst zal Hij zijn oordelen over de aarde laten komen en op die manier de aarde van ongerechtigheid reinigen (Openbaring 6-19). De laatste oordelen zal Hij Zelf uitvoeren, als Hij uit de hemel komt (Openbaring 19 vers 11-21). Dan richt Hij zijn vrede rijk op en zal Hij duizend jaar lang regeren op een wijze die een weldaad voor de mens, ja, voor de hele schepping zal zijn (Openbaring 20 vers 1-6). De dag des HEREN begint met zijn oordelen en eindigt met het vrede rijk. Daarna breekt de eeuwigheid aan (Openbaring 20 vers 7-21 vers 8), die ook genoemd wordt *'de dag van God'* (2 Petrus 3 vers 12), want dan zal *'God alles in allen'* zijn (1 Korinthiërs 15 vers 26). Bij de dag des HEREN is de hoofdgedachte dat de Heer niet langer verborgen blijft, maar dat Hij duidelijk, voor iedereen waarneembaar, gaat handelen. *'Dag'* wijst op licht en dat betekent dat het dus niet langer om oordelen in verborgenheid of handelingen in voorzienigheid gaat, zoals dat gebeurt in de tijd waarin wij leven.

De dag des HEREN in het Oude Testament

De uitdrukking *'dag des HEREN'* komt in het Oude Testament voor in Jesaja 2 vers 12; 13 vers 6, 9; Jeremia 46 vers 10; Ezechiël 13 vers 5; 30 vers 3; Joël 1 vers 15; 2 vers 1, 11, 31; 3 vers 14; Amos 5 vers 18, 20; Obadja vers 15; Zefanja 1 vers 7, 14; Maleachi 4 vers 5. In het Oude Testament staat de dag des HEREN altijd in verband met de speciale plaats die Israël op aarde heeft vanwege de speciale verbinding met God, die Zich alleen aan dit volk als de HERE had geopenbaard. De eerste vermelding en beschrijving van deze dag, in Jesaja 2 vers 12-22, geeft een duidelijk beeld van wat hij inhoudt. Het

is de dag waarop alleen de HERE verheven zal zijn (vers 17). Dan zal er een eind komen aan de situatie, zoals die er was geweest sinds Adam en Eva naar de verzoeker hadden geluisterd. Sinds die tijd is de mens zijn eigen wil gaan doen en heeft hij zichzelf steeds willen verheffen boven God en zijn naaste. Al die hoogmoed zal worden geoordeeld. De dag des HEREN duidt het gericht aan waarmee Hij op beslissende wijze zal ingrijpen in de geschiedenis. God zal dat doen op een dag die Hij heeft bepaald, *'waarop Hij het aardrijk zal oordelen door een man die Hij daartoe heeft bestemd, waarvan Hij aan allen zekerheid heeft gegeven door Hem uit de doden op te wekken'* (Handelingen 17 vers 31). Dat is de dag waarop de mens niet langer zal worden toegestaan het voornemen van God te verhinderen, doorkruisen of vrijdelen en God zal niet langer in het verborgen werken. Dan zal Hij het kwaad neerslaan en vervolgens dat wat goed is verspreiden en handhaven.

De dag des HEREN en het oordeel

Die 'dag' heeft dus betrekking op de goddelijke oordelen die zullen worden uitgevoerd door Christus als Jahweh God van Israël, wanneer Hij in heerlijkheid verschijnt, maar heeft ook betrekking ook op de hele duizendjarige periode. De dag des HEREN betekent het oordeel voor Babel (Jesaja 13 vers 9), voor Egypte (Jeremia 46 vers 10), voor Israël en de Assyriër (vijfmaal in Joël), voor Israël (Amos 5 vers 18, 20; Zefanja 1 vers 7) en voor Edom (Obadja vers 15). Waar zonde en ongerechtigheid zijn, komt het oordeel, of het nu heidense volken of Gods eigen volk betreft. Uit Amos 5 vers 18-20 zouden we de indruk kunnen krijgen dat de Israëlieten de dag des HEREN verwachtten als heil (licht) voor hen en oordeel voor de vijanden. Maar Amos en andere profeten hebben deze verwachting bestreden: een aan de HERE ontrouw geworden Israël zal de oordeelsdag ook zelf ondergaan als 'duisternis', als een dag van toorn van de HERE (Klaagliederen 1 vers 12).

De dag van de Heer in het Nieuwe Testament

In het Nieuwe Testament wordt de *dag van de Heer* (hetzelfde als *de dag des HEREN* in het Oude Testament) ook genoemd en wel in Handelingen 2 vers 20; 1 Korinthiërs 1 vers 8; 5 vers 6; 2 Korinthiërs 1 vers 14; 1 Thessaloniërs 5 vers 2; 2 Thessaloniërs 2 vers 2; 2

Petrus 3 vers 10. Er moet een duidelijk onderscheid worden gemaakt tussen de dag van de Heer en de opname van de gemeente. Beide gebeurtenissen vinden plaats bij de komst van de Heer, alleen niet op hetzelfde moment. De komst van de Heer is ruimer dan de dag van de Heer en bestaat uit verschillende fasen. Hij komt eerst om de gemeente op te halen. Daarover lezen we in 1 Korinthiërs 15 vers 51, 52 en 1 Thessaloniërs 4 vers 15-18. Bij de komst van de Heer voor zijn gemeente zal Hij niet op aarde komen en ook niet zichtbaar zijn voor mensen op aarde. Uit 1 Thessaloniërs 4 blijkt dat de gemeente Hem tegemoet gaat in de lucht. Deze waarheid vinden we uitsluitend in het Nieuwe Testament en is een vertroosting voor de gelovigen. Bij de dag van de Heer gaat het anders. Bij die fase van zijn komst verschijnt Hij op aarde, voor iedereen zichtbaar (Openbaring 1 vers 7) om zijn volk, dat is het gelovig overblijfsel van Israël, te verlossen uit hun benauwdheid. Tevens zal Hij dan de ongelovigen oordelen en zijn vrede rijk oprichten. Het boek Openbaring licht ons uitvoerig in over alle gebeurtenissen die met de komst van de Heer naar de aarde samenhangen. Alle teksten die over de dag van de Heer gaan, laten zien dat mensen die dan op aarde leven, in grote angst zullen zijn vanwege de oordelen. Als we het onderscheid zien tussen de opname van de gemeente, het de Heer tegemoet gaan in de lucht, en de komst van de Heer naar de aarde, hebben we de sleutel in handen voor het begrip van 2 Thessaloniërs 2 vers 1-12.

Andere uitdrukkingen

De *'dag van God'* (2 Petrus 3 vers 12) beschrijft de eeuwige toestand. Deze dag moeten we niet verwarren met *'de grote dag van God de Almachtige'* (Openbaring 16 vers 14), die overeenkomt met *'de dag van de Heer'*. Verwante uitdrukkingen zijn: de dag van de toorn (Zefanja 1 vers 18), de dag van de wraak (Jesaja 34 vers 8), dag van de slachting (Zefanja 1 vers 8), dag van verbolgenheid, wolken, duisternis (Zefanja 1 vers 15). 'Dag' is hier geen tijdsaanduiding, maar staat voor het karakter van machtige gebeurtenissen en hun werking. Alle nadruk valt op wat er gebeurt, het straffend ingrijpen van de HERE, waarbij vooral het aspect van 'openbaarheid' van belang is. Alle gebeurtenissen vinden plaats onder zijn controle en in zijn licht.

Zonen van de dag

De dag van de Heer staat tegenover de dag van de mens. Nu heeft de mens het nog voor het zeggen. Maar als de dag van de Heer aanbreekt, begint de periode waarin de wil van God wordt gedaan *'zoals in de hemel, zo ook op aarde'*. Dan gaat de bede uit Mattheüs 6 vers 9 en 10 in vervulling. In moreel opzicht breekt in het leven van ieder mens de dag van de Heer aan op het moment dat hij het volle gezag van de Heer over zijn leven erkent. Dat gebeurt als hij zijn leven in Gods licht ziet en daarover gaat denken zoals God. Dat is het moment van de bekering. Als de bekering heeft plaatsgevonden kan vanaf dat moment van de gelovigen worden gezegd, dat zij *'zonen van het licht en zonen van de dag zijn'* (1 Thessalonikers 5 vers 5). Er kan hun worden gezegd: *'Maar laten wij die van de dag zijn, nuchter zijn, terwijl wij het borstharnas van het geloof en de liefde aangedaan hebben, en als helm de hoop van de behoudenis; want God heeft ons niet bestemd tot toorn, maar tot het verkrijgen van de behoudenis door onze Heer Jezus Christus, die voor ons gestorven is'* (1 Thessalonikers 5 vers 7, 8).

1 vers 16: *Is niet voor onze ogen de spijze weggedaan, uit het huis van onze God vreugde en gejuich?*

Geen vreugde en gejuich

Het was Gods bedoeling dat zijn volk zich in zijn tegenwoordigheid zou verheugen, blij zou zijn. Zo had Hij, bijvoorbeeld, bij het aanbieden van de eerstelingen gezegd: *'Gij zult ze neerzetten voor het aangezicht van de HERE, uw God; gij zult u voor het aangezicht van de HERE, uw God neerbuigen, en gij zult u verheugen over al het goede dat de HERE, uw God, u en uw huis gegeven heeft'* (Deuteronomium 26 vers 10, 11). Maar in plaats van vreugde en gejuich was er nu de dreiging van het onheil dat met de komst van de dag des HEREN zou losbarsten. Ze hadden immers de voorbode daarvan gezien en de gevolgen ervan ondervonden? Hier maakt de profeet duidelijk waarom hij vreest dat de dag des HEREN op komst is. De rampen die deze dag begeleiden waren immers aanwezig: de oogst en alle groen waren vernietigd. Ze waren er getuigen van, ze zagen het voor hun ogen, ze keken er met ontzetting en machteloosheid naar. Als er geen oogst en dus ook geen voedsel meer is, is ook de vreugde en het gejuich uit het huis des HEREN

verdwenen. Men kon immers geen eerstelingen van de oogst, geen dankoffers, en binnenkort (omdat het vee stierf van dorst) ook geen brand- en slachtoffers meer brengen?!

1 vers 17, 18: *Verschrompeld zijn de zaadkorrels onder haar aardkluiten; verwoest zijn de voorraadschuren; gescheurd staan de korenbakken, want het koren is verdroogd. Hoe kreunt het vee! De runderkuddes dolen rond, want er is voor hen geen weide; ook de schapenkuddes lijden zwaar.*

Troosteloosheid alom

De profeet ziet hoe de schepping zucht (vgl. Romeinen 8 vers 19-22). De gevolgen van trouweloos en goddeloos handelen, door een mensengeslacht dat zich van God heeft afgekeerd, zijn in de schepping zichtbaar. Een mens gaat een weg die van God afvoert nooit alleen. Ook wat hem is toevertrouwd sleept hij altijd mee in leed en oordeel. Het 'zuchten van de schepping' is te horen in het 'kreunen van het vee', zoals we in vers 10 als het ware het treuren van de aardbodem kunnen waarnemen. Wat in dit vers staat, is het gevolg van droogte en niet van de sprinkhanenplaag. De oogst was verwoest door de sprinkhanen, maar door de droogte lag er ook geen nieuwe oogst in het verschiet. De situatie was hopeloos. Het is alsof de profeet zich uitput in woorden die deze hopeloosheid laten uitkomen: '*verschrompeld*', '*verwoest*', '*gescheurd*', '*verdroogd*', '*kreunt*', '*dolen*', '*lijden*'. Het '*gescheurd staan de korenbakken*' ziet mogelijk op het krimpen van de houten bakken waardoor kieren en reten zijn ontstaan. De droogte van het land weerspiegelde voor Joël vooral de dorheid en neergang die in de harten van het volk aanwezig was.

1 vers 19: *Tot U, HERE, roep ik, want een vuur heeft de weiden der woestijn verteerd, en een vlam heeft alle bomen van het veld verzengd.*

De roep tot God

In Jeremia 14 vers 1-6 hebben we eenzelfde beschrijving als hier. Joël gebruikt de woorden '*vuur*' en '*vlam*' om de verzengende hitte en droogte namen te geven. Zij worden veroorzaakt door de zon en de oostenwind en hebben een verwoestende uitwerking. De '*weiden der woestijn*' waren de belangrijke vindplaatsen van voedsel

voor het vee. *'De bomen van het veld'* leverden vruchten waaraan het volk zich te goed kon doen. Na de beschrijving van de allesomvattende verwoestingen en zijn oproep om tot God te gaan, neemt Joël zelf zijn toevlucht tot de Enige die kan helpen. In de vijf woordjes *'tot U, HERE, roep ik'* ligt een zee van ellende die de profeet voor Hem uitstort. Het lijkt er niet op dat de oproep die hij in vers 13 en 14 heeft gedaan veel gehoor heeft gevonden. We horen hier alleen zijn stem. In Amos 7 vers 1-6 neemt Amos eenzelfde positie in. Voor God is het voldoende als er maar één rechtvaardige is. Joël is hier een beeld van de Heer Jezus die als Voorspraak en Middelaar voor het volk tot God gaat. Hij vertegenwoordigt niet alleen het hele volk, maar is ook het voorbeeld dat oproept tot navolging. Hij roept niet op tot iets wat hij zelf niet doet. Of dienstknechten van God er nu wel of niet in slagen anderen van Gods oordeel te doordringen en te brengen tot een handelen en houding die passend zijn, duidelijk is wel dat een oproep aan anderen in elk geval in hun eigen leven die uitwerking moet hebben. Als ze anderen er niet toe kunnen bewegen tot God te gaan roepen, moeten ze dat zelf wel doen in het bewustzijn dat het echt nodig is. Het is opmerkelijk dat de enige keer dat de profeet iets van zichzelf vertelt, dit gaat over zijn roepen tot God. Het laat ons iets zien van zijn innerlijk leven en van zijn vertrouwen op God. Een groot voorbeeld, waard om na te volgen, voor iedereen die lijdt onder de dorheid die heerst onder het volk van God. Mochten er meer van zulke voorbidders voor Gods volk gevonden worden!

1 vers 20: *Zelfs de dieren des velds zien smachtend tot U op, want de waterbeken zijn uitgedroogd en een vuur heeft de weiden der woestijn verteerd.*

Nadat de profeet heeft geroepen, volgt hier het roepen van de dieren. De profeet ziet hoe de dieren smachtend tot God opzien. Ook de dieren lijden onder de ontrouw van de mens. God hoort hun roepen: *'Wie verschaft de raaf zijn buit, wanneer zijn jongen tot God roepen?'* (Job 39 vers 3); *'de jonge leeuwen brullen om roof en begeren hun spijs van God'...* *'Zij wachten allen op U, dat Gij hun spijs geeft te rechter tijd'* (Psalm 104 vers 21, 27); *'Aller ogen wachten op U en Gij geeft hun te zijner tijd hun spijs'* (Psalm 145 vers 15, 16). Met dit opzien naar Hem zijn de dieren de mens tot voorbeeld. De zorg van God gaat ook uit naar de dieren. Als de vloek van de schepping in het vrederijk is weggenomen, delen ook de dieren in de zegen ervan: *'Mens en dier verlost Gij, HERE'* (Psalm 36 vers 7). In Jona 3 vers 7 moesten de dieren delen in de

---

verootmoediging die de koning van Ninevé had afgekondigd; ook zij mochten niets eten. God betreft ook de dieren erbij als Hij na de verootmoediging Ninevé spaart: *'Zou Ik dan Ninevé niet sparen, de grote stad, waarin meer dan honderd twintig duizend mensen zijn, die het onderscheid niet kennen tussen hun rechter en hun linkerhand, benevens veel vee?'* (Jona 4 vers 11).

HOOFDSTUK 2

Korte inhoud

Joël heeft in hoofdstuk 1 gewezen op de alles verwoestende sprinkhanenplaag en waarom deze door God was gestuurd. In hoofdstuk 2 sluit hij daarop aan met de mededeling dat God, daar zij zich niet hebben bekeerd, een nieuwe plaag zal sturen. Geen letterlijke sprinkhanen dit keer, maar soldaten. Hoewel er veel overeenkomsten zijn waar te nemen tussen de sprinkhanen en de vijandelijke soldaten, gaat het in hoofdstuk 2 niet om het eten van het volk, maar om het volk zelf. Als we dit toepassen op de christenheid, zien we dat het oordeel de christenheid, de christenen, een keer treft, nadat eerst het voedsel is weggenomen. Joël wijst op de dag des HEREN die komt, dat is de dag als de Heer Jezus terugkomt. Het is letterlijk *zijn* dag, als Hij komt met zijn oordelen. Die dag werpt zijn schaduwen vooruit. Het is een dag die niemand kan verdragen die niet met God in het reine is. Maar dat is niet de enige boodschap die Joël heeft. Die dag is nog niet aangebroken en het oordeel is nog afwendbaar. Het is *nóg* de dag van het heil. Daarom roept hij op tot bekering. Dat kan op grond van wie God is: genadig en barmhartig. De gevolgen van hun berouw en bekering betekenen een grote zegen voor het volk. Die zegen heeft twee aspecten. Ze komt tot uiting in een overvloedige opbrengst van het eens zo verwoeste land. Dat ziet op de uiterlijke omstandigheden. Het volk zal in voorspoed en overvloed leven. Ze blijkt ook in een uitstorting van de Geest. Dat ziet op een innerlijke betrekking met de HERE en een leven in rust en vrede, zonder angst voor vijandige volken.

2 vers 1: Blaast de bazuin op Sion en maakt alarm op mijn heilige berg! Dat alle inwoners des lands sidderen, want de dag des HEREN komt. Want hij is nabij!

De dag des Heren is nabij

De geestelijke ogen van Joël nemen een nieuwe plaag waar. Een nieuw gevaar dreigt. De plaag waarin letterlijke sprinkhanen de hoofdrol speelden, is voorbij; de plaag waarin in een leger van

mensen de hoofdrol gaan spelen dient zich hier aan. Joël voorziet en voorzegt dat een vijandig volk het land Israël zal verwoesten. Met het oog daarop moet er alarm worden geblazen. De verwoesting die op het punt staat los te barsten, is een voorafschaduwning van wat Israël in de laatste dagen, vlak voor de wederkomst van Christus, zal overkomen. Joël roept op tot het blazen van de bazuin, maar hij zegt niet wie dat moet doen. Daar dit blazen vaak de taak van de priesters was, moeten we ook hier waarschijnlijk daaraan denken. Het alarm blazen van dit vers herinnert aan Numeri 10 vers 9. Daar wordt bevolen alarm te blazen met de zilveren trompetten als de vijand in het land zou zijn. Dan zou de HERE gedenken. De trompet wordt in ons hoofdstuk nog een keer geblazen, en wel in vers 15. Daar gaat het om het bijeenroepen van het volk om voor de HERE te verschijnen. Hier is het als alarm bedoeld, omdat de vijand komt (vgl. Hosea 5 vers 8 en 8 vers 1). Zoals eerder opgemerkt ziet het woord 'dag' altijd op openbaar worden. Joël stelt *'de dag des HEREN'* voor als nabij. Hij ligt niet in een ver verschiet, zodat de mensen konden denken: Na ons de zondvloed. Vandaar het alarmsignaal: het moet doordringen hoe dichtbij die dag is! Overal waar over de oordelen gesproken wordt, is duidelijk dat ze binnenkort zullen plaatsvinden. *'De tijd is kort'* (1 Korinthiërs 7 vers 29). *'Het is het laatste uur'* (1 Johannes 2 vers 18). *'De Rechter staat voor de deur'* (Jakobus 5 vers 9). *'De tijd is nabij'* (Openbaring 1 vers 4).

2 vers 2: *Een dag van duisternis en van donkerheid, een dag van wolken en van dikke duisternis. Als morgenrood uitgespreid over de bergen, is een talrijk en machtig volk; desgelijks is er van ouds niet geweest en zal er na hem niet meer zijn tot de tijd der verste geslachten.*

De Assyriër

De sprinkhanenplaag wordt als aanleiding en ook als voorbeeld genomen voor de komst van een vijandelijk leger. Dit leger moest nog komen. Wat zou het voor zin hebben om voor de komst van dit leger te waarschuwen als het zou gaan om het sprinkhanenleger van hoofdstuk 1? Het leger waarover Joël in hoofdstuk 2 spreekt, is het leger van de Assyriërs, dat uit het Noorden komt (zie vers 20). Assur wordt door God *'de roede van mijn toorn'* genoemd (Jesaja 10 vers 5). Zie ook Micha 5 vers 4, 5. Enerzijds wordt hier de inval van de Assyriërs gezien als een sprinkhanenwolk die de zon verduistert (vgl.

Zefanja 1 vers 15, 16; Jesaja 60 vers 2a; Ezechiël 34 vers 12; Amos 5 vers 18). Anderzijds vindt die inval plaats met de snelheid en onweerstaanbaarheid van het zonlicht dat zich verspreidt over de bergen. Tegelijk doet de uitdrukking 'morgenrood' denken aan wat de Heer Jezus zegt in Mattheüs 16 vers 2 en 3 als antwoord op de vraag van de farizeeën en sadduceeën of Hij hun een teken uit de hemel wilde tonen: *'Hij echter antwoordde en zei tot hen: Wanneer het avond is geworden, zegt u: Mooi weer, want de hemel is rood; en 's morgens: Vandaag storm, want de hemel is somber rood. Het aanzien van de hemel weet u wel te onderscheiden, maar kunt u het de tekenen der tijden niet?'* Zo was de sprinkhanenplaag voor de Judeeërs in de dagen van Joël een teken van de tijd. En als Joël dan spreekt over een nog gruwelijker vijand, kan hij de komst van de vijand vergelijken met het morgenrood van de op handen zijnde dag des HEREN. Die dag zou echter voor het afvallige volk geen licht en voorspoed brengen, maar donkerheid en een allesverwoestende storm.

2 vers 3: *Voor hem uit verteert een vuur, achter hem laait een vlam; als de hof van Eden is het land vóór hem, en achter hem is het een woeste wildernis; en ook is er aan hem niet te ontkomen.*

Paradijs en woestenij

Na het plotselinge en massale opdoemen van de vijand wordt nu de allesverwoestende werking ervan beschreven. Vers 3 beschrijft een totale vernietiging van alles wat de vijand onderweg tegenkomt. Vuur is in de Bijbel vaak de uitdrukking van Gods toorn; het is tevens de aanduiding van een macht die alles in de natuur verteert. Kijk naar een veld waar de sprinkhaan nog niet is geweest en het lijkt op het paradijs, de trots en heerlijkheid van het land. Kijk naar een veld waar de sprinkhaan wel is geweest en het lijkt op een woeste wildernis, waar geen enkele herinnering meer is aan de weelde en de schoonheid die het veld een dag eerder bezat. Al het handelen van de Assyriërs lijkt op wat een sprinkhanenplaag bewerkt. *'De hof van Eden'* is een aanduiding voor een paradijselijk, uitermate florissant gebied, het tegengestelde van een woestenij (Ezechiël 28 vers 13; 31 vers 9-18). Deze tegenstelling tussen paradijs en woestenij, maar dan omgekeerd (de woestijn wordt een paradijs), vinden we ook in Jesaja 51 vers 3 en Ezechiël 36 vers 35.

Aan die vijand is niet te ontkomen, zoals ook aan Gods oordeel op de dag des HEREN niet te ontkomen is.

2 vers 4: *Zijn aanblik is als die van paarden; als rossen rennen zij.*

Sprinkhanen en paarden

Hoewel het hier gaat om het leger van de Assyriërs, om mensen en dus niet meer om sprinkhanen, wordt de vergelijking tussen dit leger en de sprinkhanen doorgetrokken. Er zijn overeenkomsten tussen de sprinkhaan en het paard. God zegt daarover tot Job: *'Kunt gij het [paard] doen springen als een sprinkhaan?'* (Job 39 vers 23). Johannes ziet in Openbaring 9 vers 7: *'En de gedaanten van de sprinkhanen waren aan paarden gelijk, toegerust tot de oorlog.'* De vergelijking kan slaan op de dieren zelf: de uitvergroete sprinkhaan lijkt, vooral door de vorm van zijn kop, op een paard. De vergelijking kan ook te maken hebben met de manier van aanstormen, de snelheid en springvaardigheid van de sprinkhaan, die ook bij een paard aanwezig zijn.

2 vers 5: *Als ratelende wagens op de toppen der bergen springen zij; als het geknetter van een vuurvlam, die stoppelen verteert; als een machtig volk, in slagorde geschaard tot de strijd.*

Horen en zien vergaat je

Niet alleen de aanblik van dit leger is indrukwekkend en angstaanjagend, ook het geluid dat de strijdmacht voortbrengt gaat je door merg en been. Bij het beeld van de paarden ging het om het zien, de aanblik ervan die op sprinkhanen leek. Bij de vergelijking met de tweewielige strijdwagens gaat het om het horen van het geluid dat ook een naderende zwerm sprinkhanen kenmerkt. Als de zwermen in de verte over de bergtoppen komen aanzetten, klinkt dat tussen de geluidversterkende bergwanden als het doffe geraas van krijgswagens die over oneffen bergpaden *'springen'*. Komt de zwerm dichterbij, dan wordt het geluid scherper en lijkt het meer op het knetteren van *'een vuurvlam, die stoppelen verteert'*. Zo is het gerommel van het oordeel al van ver te horen als een waarschuwing dat het snel dichterbij komt.

2 vers 6: *Voor zijn aangezicht beven de volken; alle gezichten verbleken van angst.*

Angst en beven

De indruk van dit *'machtig volk'* (vers 5) is zo overweldigend dat overal waar het verschijnt, hele volken in elkaar krimpen van angst en de gezichten van kleur verschieten. In vers 1 bleef de angst nog beperkt tot Juda en Jeruzalem. Hier komen ook andere volken in de ban van de Assyriërs. In vers 10 omvat de angst het gehele universum.

2 vers 7-9: *Als helden rennen zij, als krijglieden beklimmen zij de muur, en zij gaan voort, ieder op zijn eigen wegen; zij lopen niet door elkander heen, en de een verdringt de ander niet; iedere strijder gaat zijn eigen weg, en tussen de wapens door dringen zij voort; zij laten geen bres in hun rijen ontstaan. Zij stormen op de stad aan; zij rennen op de muur; zij klimmen in de huizen; zij komen door de vensters als een dief.*

Hoe het leger voortsnel

Levendig, met korte, nadrukkelijk klinkende zinnestelsels bericht Joël hoe het leger voortsnel, de stadsmuren bestormt, de stad overvalt en de huizen binnendringt. Je ziet het voor je. Onstuitbaar gaan ze voort. Ze zijn door niets tegen te houden (vgl. Jesaja 33 vers 4). Ze zijn onkwetsbaar en daardoor onweerstaanbaar, want zij die niet verwond kunnen worden, kunnen ook niet tot staan worden gebracht. Om binnen te komen gaan ze de weg van de dief. Ook dat hoort bij de dag van de Heer: *'De dag van de Heer komt als een dief in de nacht'* (1 Thessaloniërs 5 vers 2). Een dief komt onverwacht en ongewenst, maar alleen voor hen die er geen rekening mee houden. Als er waarschuwingen aan vooraf zijn gegaan kun je niet meer volhouden dat het onverwachts is. Toch moeten we er steeds aan herinnerd worden hoe plotseling de voorspelde gebeurtenis zal plaatsvinden. Voor ons, christenen, gaat de opname van de gemeente aan de dag van de Heer vooraf. Dat gegeven is niet bedoeld om dus ons maar geen zorgen te maken over die dag. Zeker, we hoeven niet bang te zijn voor het oordeel dat met die dag samenhangt. Maar als we de tekenen van de tijd zien en hoe nabij die dag is, dan is de komst van de Heer voor zijn gemeente nog dichterbij. En dat zou ons

moeten aanzetten tot een uitzien naar Hem en een grote toewijding aan Hem. Het zou ons moeten aanzetten om mensen te waarschuwen zich te bekeren en in Hem te geloven voordat het te laat is. De onverstoortbaarheid en snelheid waarmee de Assyriërs te werk gaan, zou ook de christen moeten kenmerken in zijn werk en strijd voor de Heer.

2 vers 10: Voor hun aangezicht siddert de aarde, beeft de hemel; de zon en de maan worden zwart en de sterren trekken haar glans in.

Aarde en hemel onder de indruk

Met het noemen van aarde en hemel is de uitgebreidste omgeving aangegeven waarop dit leger indruk maakt. De hemellichamen staken zelfs hun normale functioneren bij het aanschouwen van dit vreselijke gericht.

2 vers 11: En de HERE verheft zijn stem voor zijn strijdmacht heen, want zijn leger is zeer talrijk; want machtig is het leger dat zijn woord volbrengt; want groot is de dag des HEREN en zeer geducht! Wie zal hem verdragen?

Het leger van de HERE

Hier volgt de verklaring van het succes dat dit leger heeft: de HERE Zelf staat aan het hoofd ervan. In het aanstormende leger verschijnt niemand anders dan de toornende HERE Zelf. Het vijandelijke leger is 'zijn leger', het dient Hem tot roede voor zijn volk (Jesaja 10 vers 5). Dat is het meest verschrikkelijke van alles en tegelijk de enige bron van hoop voor een ieder die gelooft. Wie erkent dat het Gods oordeel is, kan zijn toevlucht nemen tot Hem in overeenstemming met zijn liefde voor zijn volk. Op zijn liefde blijven rekenen is het ware karakter van het geloof door alle tijden heen. Geloof onderwerpt zich aan het handelen van God en vindt daarin vervolgens zijn redding. Wie zich verzet tegen het handelen van God tekent zijn eigen doodvonnis.

Het volk wordt niet opgeroepen weerstand te bieden aan deze vijand. Deze vijand voert het woord van de HERE uit (en 'zijn woord loopt zeer snel', Psalm 147 vers 15). Daarom is elk verzet tegen dit leger niets anders dan opstand tegen Hem.

Het leger volbrengt zijn woord

Dat dit leger *'zijn woord volbrengt'* betekent niet dat daarmee een eerder uitgesproken profetie wordt vervuld. Het wil alleen zeggen dat dit leger zijn wil, zijn bevelen uitvoert, zoals dat ook van de engelen in Psalm 103 vers 20 wordt gezegd: *'Gij krachtige helden die zijn woord volvoert.'* God wil niet dat wij ons wanhopig verzetten tegen zijn tucht en naar oplossingen zoeken om ons eraan te onttrekken. Hij wil altijd dat wij ons voor Hem buigen en de roede die Hij zendt erkennen, wie of wat dat instrument ook moge wezen: *'Hoort! De HERE roept tot de stad - en heilzaam is het uw naam te vrezen -: Luistert naar de roede en naar wie haar heeft besteld'* (Micha 6 vers 9; vergelijk 1 Koningen 12 vers 24). Wat ik zojuist heb gezegd geldt voor het persoonlijk, maar ook voor het gemeenschappelijk leven.

De vraag *'Wie zal hem verdragen?'* (dat wil zeggen *'de dag des HEREN'*) lezen we ook in Openbaring 6 vers 17; Nahum 1 vers 6; Maleachi 3 vers 2; Jeremia 10 vers 10. Het antwoord ligt in de vraag opgesloten, het is dus een retorische vraag: niemand kan die dag verdragen. Toch is er ontkoming mogelijk. Dat laten de volgende verzen zien.

2 vers 12: *Maar ook nu nog luidt het woord des HEREN: Bekeert u tot Mij met uw ganse hart, en met vasten en met geweene en met rouwklacht.*

Een oproep

Door het *'maar ook nu nog luidt het woord des HEREN'* gloort de hoop dat het aangekondigde oordeel nog kan worden afgewend. Het *'tot Mij'* geeft aan dat het om een terugkeer gaat die leidt tot een nieuwe verbondenheid met de HERE. Het gaat daarbij niet alleen om een wending in de richting van, maar ook om het werkelijk komen bij de HERE. Vandaar *'met uw ganse hart'*, dat is met alles waarop het leven is gericht, het hele denken en willen (vergelijk 1 Samuël 7 vers 3; 1 Koningen 8 vers 48). God doet een ernstig beroep op het volk zich te bekeren tot Hem, en wel radicaal, zonder enige terughoudendheid. Het eerste waar het om gaat, is het hart, het h ele hart. Halfhartigheid is een gruwel voor God. Maar een echte bekering gaat niet zonder waarneembare uitingen: vasten, geweene, rouwklacht

zullen zichtbaar en hoorbaar worden bij iemand die zich met zijn hele hart tot God keert.

Bekering, vergeving

Van welke concrete zonde(n) het volk zich moest bekeren, zegt Joël niet. We horen bijvoorbeeld niet van afgoderij, sociaal onrecht, vertrouwen op eigen militaire macht of bondgenootschappen met naburige landen. Het kan gaan om een bekering van een oppervlakkige, zelfverzekerde, ritualistische godsdienst tot een nieuw intens luisteren en leven naar het woord van God. Heel je leven in de tegenwoordigheid van God plaatsen, weten dat Hij je leven kent en beoordeelt, heeft gevolgen. Aan de ene kant zul je in elkaar krimpen vanwege de heiligheid van God, omdat je ziet hoe zondig je leven is. Aan de andere kant zul je opveren van verlichting vanwege de liefde van God, omdat je ziet dat Hij bekering beantwoordt met vergeving van je zonden. Hij kan een ieder die zich bekeert de zonden vergeven, omdat de Heer Jezus voor berouwvolle zondaars op het kruis zijn bloed heeft gestort (Hebreeën 9 vers 22).

2 vers 13: *Scheurt uw hart en niet uw klederen en bekeert u tot de HERE, uw God. Want genadig en barmhartig is Hij, lankmoedig en groot van goedertierenheid, berouw hebbende over het onheil.*

Geen uiterlijke schijn

Er is een gezegde dat luidt: 'De ogen des Heren gaan door de kleren.' Dat is hier zeker van toepassing. Het volk kon met uiterlijke vroomheid bepaalde tekenen van rouw tonen en het scheuren van de kleren was zo'n teken. Maar als het hart niet gescheurd was, had het uiterlijk teken voor God geen enkele waarde. God heeft *'lust tot waarheid in het binnenste'* (Psalm 51 vers 8). *'De offeranden Gods zijn een verbroken geest; een verbroken en verbrijzeld hart veracht Gij niet, o God'* (Psalm 51 vers 19). *'Want zo zegt de Hoge en Verhevene, die in eeuwigheid troont en wiens naam de Heilige is: In de hoge en in het heilige woon Ik en bij de verbrijzelde en nederige van geest, om de geest der nederigen en het hart der verbrijzelden te doen opleven'* (Jesaja 57 vers 15). Het gaat om een bekering tot *'de HERE, uw God'*, waarmee de profeet benadrukt dat de HERE geen vreemde God is, maar de God van het verbond met zijn volk.

Herdenking of verootmoediging?

Het dreigende onheil zou de hele natie treffen en daarom wordt er opgeroepen tot nationale verootmoediging. In het algemeen is er bij nationale rampen wel plaats voor een nationale herdenking, maar niet voor een nationale verootmoediging. Sommige gebeurtenissen brengen een schok teweeg in alle lagen van de bevolking en soms ontstaat er grote algemene verontwaardiging. En vaak terecht. Denk maar aan terroristische aanslagen, of aan het misbruiken en daarna vermoorden van kinderen. Er worden protest- en herdenkingsmarsen en protest- en herdenkingsbijeenkomsten georganiseerd, waaraan heel veel mensen deelnemen. Maar helaas is het protest niet alleen gericht op de misdaad, de uitwas, het gebeuren! De roep is: dit mag nooit meer gebeuren en de dader(s) moet(en) gevonden en gestraft worden. En die roep is begrijpelijk. In de groep vindt men elkaar gemakkelijk in het gevoel van machteloosheid. Samen wil men een vuist maken naar het oncontroleerbare. Maar waar is de algemene verootmoediging? Waar het algemene roepen tot God om zijn ontferming? Waar het samen een beroep doen op zijn genade en barmhartigheid om ons meer van die ellende te besparen? Waar het samen bidden 'verlos ons van de boze'? Ik weet het: de wereld zal pas onder de regering van Christus tijdens het 1000-jarig vreedrijk echt bevrijd zijn van de dramatische gebeurtenissen die regelmatige hele volksmassa's in beroering brengen. Toch zijn al die gebeurtenissen voor de mens even zovele oproepen zich tot God te bekeren en voor Hem te gaan leven.

Eigenschappen van God

Zoals Mozes deed na de gebeurtenissen rond het gouden kalf, zo doet Joël ook: hij doet een beroep op de eigenschappen van God. Steeds weer komen we onder de indruk, als we eraan denken dat in God 'bronnen' aanwezig zijn die kunnen worden 'aangeboord' als bij de mens de toestand hopeloos is. Daarom kon Mozes, nadat het volk met het gouden kalf gezondigd had, waardoor zijn bestaansrecht had verloren, toch een beroep doen op God (Exodus 34 vers 6-9). Daarom kon Joël, terwijl het volk het oordeel dat zich al dreigend aankondigde verdiende, ook hier een beroep doen op God. In Jona 4 vers 2 worden alle vijf eigenschappen van God genoemd die Joël ook noemt. In

Psalm 86 vers 15; 103 vers 8; 145 vers 8; Nehemia 9 vers 17 worden de eerste vier eigenschappen vermeld.

Genadig, barmhartig, lankmoedig, goedertieren, berouwhebbend

'*Genadig*' is Hij in Zichzelf, omdat Hij tot daden van goedheid komt als alle recht op zegen is verspeeld. '*Barmhartig*' is Hij, omdat Hij snel tot medelijden te bewegen is, als Hij ziet hoe ellendig zijn volk eraan toe is. Hij is '*lankmoedig*' in zijn verdragen van dit zondige volk en '*groot van goedertierenheid*' omdat bij Hem allerlei gunst en goedheid aanwezig is, waaronder ook schuldvergeving. Tenslotte is Hij '*berouw hebbende*' om ingeval van bekering de aangekondigde of al gedeeltelijk uitgeoefende straf weer in te trekken. Als er gesproken wordt over het 'berouw hebben' van God is dat een menselijke wijze van spreken. Als God ergens berouw over heeft, wil dat niet zeggen dat Hij terugkomt op een eerder genomen beslissing, omdat die fout zou zijn geweest. God maakt geen fouten. Het berouw van God heeft te maken met een voornemen waarop Hij terugkomt, als het gedrag van de mens daartoe aanleiding geeft. Als een mens zich bekeert, zal God de aangekondigde straf niet uitvoeren. Als een mens zich anders tegenover God gaat gedragen, verandert God ook zijn handelwijze tegenover die mens. Een heel sterk voorbeeld daarvan is het uitstel van het oordeel over Achab en zijn huis, naar aanleiding van de (tijdelijke) verootmoediging van Achab (zie 1 Koningen 21 vers 27-29).

2 vers 14: *Wie weet, of Hij Zich niet wendt en berouw heeft en een zegen achter Zich laat overblijven, tot een spijsoffer en een plengoffer voor de HERE, uw God.*

Wie weet...

De profeet heeft zojuist een schitterende beschrijving van enkele van Gods eigenschappen gegeven. Hij sprak niet over God op theologische wijze, maar stelde Hem voor zoals hij Hem kende. Toch laat hij zich in zijn vertrouwen op Gods genade niet verleiden tot uitspraken alsof hij kan beschikken over Gods goedheid. Daarom begint dit vers met '*wie weet*'. De goddelijke vrijmacht blijft gewaarborgd. De vraag is geen uiting van twijfel aan Gods goedheid, maar laat vooral menselijke ootmoed zien en bescheidenheid

tegenover de soevereine God, die het volste recht zou hebben zijn oordelen uit te voeren. Boete en bekering betekenen niet automatisch *recht* hebben op Gods genade. Joël spreekt zo, opdat zijn hoorders, zoals een kerkvader het zei, 'niet door de grootheid van hun zonden zouden wanhopig, maar opdat ook de grootheid van de genade hen niet zorgeloos zou maken'. Bij bekering is er reden om te hopen, dat Hij het oordeel afwendt.

Een zegen, om Hem te verheerlijken

Maar er is meer. Niet alleen wijkt het oordeel - wat al een grote genade is, hoewel negatief - maar de profeet kent zijn God zo goed dat hij weet dat God na de bekering van zijn volk ook een zegen voor hen heeft. Met die zegen zou het volk Hem dan weer kunnen eren. De zegen kan doelen op het herstel van het veldgewas dat de HERE zou schenken waardoor weer '*spijsoffer en plengoffer*' gebracht konden worden. God eren, dat is het doel van elk verlossingswerk dat Hij tot stand brengt. Of het nu gaat om een aardse verlossing, zoals bij Israël dat van zijn vijanden wordt bevrijd, of om een geestelijke verlossing, als een mens bevrijd wordt uit de macht van de satan, altijd zal het uiteindelijke doel zijn dat God en zijn Christus erdoor verheerlijkt worden.

2 vers 15: *Blaast de bazuin op Sion, heiligt een vasten, roept een plechtige samenkomst bijeen.*

Voor de tweede maal de bazuin

Hier wordt voor de tweede keer op de bazuin geblazen. De eerste keer gebeurde dat in vers 1. Daar was het om te waarschuwen dat de vijand eraan kwam. Nu gebeurt het om het volk samen te roepen, zoals dat ook staat in Numeri 10 vers 7. In de bazuin klinkt de stem van God. Hij roept op om bij Hem te komen. Bij alles wat het volk al is overkomen (zie hoofdstuk 1) en bij alles wat het volk in de toekomst nog zou overkomen, was het goed dat het beseft dat het met GóD te doen heeft. Daarom moet het volk samenkomen voor zijn aangezicht. Als het volk in Gods tegenwoordigheid komt, betekent dit in de eerste plaats dat het zich zal verootmoedigen. Daar was immers alle reden toe? Kwam de vijand niet juist op hen af vanwege hun ontrouw aan de HERE? Tevens zal er, ook gezien de ernst van de situatie, moeten worden afgezien van wat het lichaam nodig heeft. Er

moet worden gevestigd, zodat allen zich, zonder te worden afgeleid door het alledaagse eten en drinken, kunnen richten op wat God te zeggen heeft. Trouwens, wat zou een mens zich nog druk maken over eten en drinken als zijn leven op het spel staat? Hoe nauw vasten en zich verootmoedigen met elkaar samenhangen blijkt wel uit Leviticus 23 vers 27, 29 en 32. Het daar gebruikte woord 'verootmoedigen' kan ook worden vertaald met 'vasten'. Het laatste deel van dit vers is woordelijk gelijk aan 1 vers 14a. Dat er tweemaal wordt opgeroepen tot vasten en samenkomen, laat wel zien hoe dringend de oproep was.

2 vers 16: *Vergadert het volk, heiligt de gemeente, roept de ouden bijeen, vergadert de kinderen en de zuigelingen; de bruidegom trede uit zijn kamer en de bruid uit haar bruidsvertrek.*

Iedereen moet komen

Echt het hele volk, dus niemand uitgezonderd, wordt opgeroepen voor een plechtige samenkomst. Geen excuses voor de oudsten, de kinderen mochten niet worden vergeten, zelfs de zuigelingen moesten meegenomen worden. Alle klassen van de samenleving, politiek, godsdienstig of families, allen werden verwacht om uiting te geven aan hun gevoelens met betrekking tot de begane zonde tegenover God. Als er sprake is van zonde voor God is er geen onderscheid: ieder staat strafschuldig. Het oordeel zou allen treffen, daarom worden ook allen betrokken in de oproep om bij God te komen. Ook kinderen en zuigelingen hebben te maken met de zonden van het volk en de gevolgen daarvan (vgl. Klaagliederen 4 vers 4; Jona 3 vers 5; 4 vers 11).

Kinderen en zuigelingen

In de algemene oproep hebben we ook een aanwijzing om onze kinderen zo jong mogelijk mee te nemen naar de samenkomst. Het is goed hen mee te nemen naar alle gelegenheden waar gelovigen bij elkaar zijn. Dat geldt voor samenkomsten van allerlei aard. Zij mogen al jong betrokken zijn bij alles wat te maken heeft met het leven van de gemeente van God. De Heer Jezus zei eens tegen de godsdienstige leiders in zijn dagen, die het kwalijk namen dat kinderen Hem eerden: *'Hebt u nooit gelezen: 'Uit de mond van kinderen en zuigelingen hebt U Zich lof bereid?'* (Mattheüs 21 vers

16). Hij waardeert wat uit de mond van kinderen en zuigelingen komt. Al hebben kinderen weinig en zuigelingen helemaal geen besef van wat ze uiten, God erkent het als lof aan Hem, door Hem Zelf in hun mond gelegd. Zo is het ook met verootmoediging. Laat de kinderen er maar bij zijn. Het samenkomen van de gemeente kent zijn blijde, maar ook zijn verdrietige aanleidingen en momenten. Het is daarmee een weerspiegeling van het leven van alle dag. We moeten onze samenkomsten niet oppoetsen tot een glanzende belevenis als er reden is ons te verootmoedigen. We hoeven de samenkomsten ook niet onder te dompelen in droefheid als er reden is ons te verheugen. Soms wisselen vreugde en droefheid zich binnen een samenkomst af. Laat het samenkomen van de gelovigen vooral de echte afspiegeling zijn van wat er in de harten van de gelovigen leeft die samenkomen en laat de kinderen daar ook deel aan hebben.

Ook bruidegom en bruid

Bruidegom en bruid worden in dit geheel apart genoemd. Zij denken wel het allerminst aan wenen en rouwklacht en ook vasten hoort niet bij een huwelijksfeest. Maar ook zij ontkomen niet aan de oproep om voor Gods aangezicht plaats te nemen. Ze zien af van hun recht op vrolijkheid, eten, drinken en zelfs huwelijksgemeenschap waar zij als pasgetrouwden van mochten gaan genieten, om deel te nemen aan het algemene vasten en bidden. Een beroep op het eerste jaar van vrijstelling (Deuteronomium 24 vers 5) is niet mogelijk. Ook het excuus *'Ik heb een vrouw getrouwd en daarom kan ik niet komen'* (Lukas 14 vers 20) gaat hier niet op.

2 vers 17: Laat de priesters, de dienaren des HEREN, tussen de voorhal en het altaar wenen en zeggen: Spaar, HERE, uw volk en geef uw erfdeel niet prijs aan de smaad, zodat de heidenen met hen zouden spotten. Waarom zou men onder de volken zeggen: Waar is hun God?

Opdracht aan de priesters

Als het hele volk is opgeroepen, wordt aan de priesters gezegd waar ze moeten staan en wordt hun opgedragen wat ze moeten doen en zeggen. De priesters vertegenwoordigen het volk bij God. In hen ziet God het hele volk aan. Een priester wordt geacht te weten wat God toekomt, wat passend is voor God. Hij wordt niet geacht te

handelen naar eigen inzicht (hij is immers 'een dienaar des HEREN'), maar moet zich geheel houden aan de voorschriften die God heeft gegeven. Als hij zo te werk gaat, is zijn priesterschap tot tevredenheid van God en tot zegen voor Gods volk. In het Nieuwe Testament zijn alle gelovigen priesters, die geestelijke offers mogen brengen (1 Petrus 2 vers 5). Ook van hen wordt verwacht dat zij Gods gedachten kennen over de toestand waarin zijn volk verkeert. In geestelijk opzicht doen ook zij er goed aan de opdracht van God aan de priesters in Joël ter harte te nemen.

Plaats van de priesters

De priesters namen hun plaats in te midden van het volk, buiten het heiligdom, om samen met het volk tot God te roepen met een beroep op zijn getrouwheid. Ze moeten gaan staan *'tussen de voorhal en het altaar'*. Dat zegt ons dat zij hun plaats in Gods tegenwoordigheid (de voorhal) alleen kunnen innemen, omdat het offer op het altaar is gebracht. Ze kunnen alleen voor God bestaan, omdat Hij hen aanneemt in de waarde van het offer. Ze hadden zelf niets om te offeren. Maar door het innemen van die plaats is het alsof ze God en ook zichzelf aan het offer herinneren.

Zij krijgen de opdracht om te wenen, wat wil zeggen dat ze berouw hebben en beseffen dat zij Gods oordeel hebben verdiend door hun eigen ontrouw. Ze hebben alle rechten om door God te worden aangenomen, verspeeld. Dan moeten ze hun mond openen om uit te spreken wat hun wordt voorgezegd. Evenals in Hosea 14 vers 3 legt ook hier de Geest hun in de mond wat uitgesproken moet worden om het hart van God te bewegen voor *'uw volk'* en *'uw erfdeel'* tussenbeide te komen. Enerzijds smeken zij God met het oog op wie Hij altijd geweest is voor zijn volk en erfdeel; anderzijds smeken zij God met het oog op zijn eer tegenover de vijanden. Ook Mozes gebruikte dit argument nadat het volk met het gouden kalf gezondigd had (Exodus 32 vers 12; zie ook Psalm 42 vers 4; 115 vers 2).

2 vers 18: *Toen nam de HERE het op voor zijn land en Hij kreeg medelijden met zijn volk.*

Het troostrijke antwoord

Het 'wie weet' van vers 14 krijgt, na wat er in vers 17 is gebeurd, hier zijn heerlijke antwoord. Is het niet treffend, dit vers? Minstens zo treffend als de reactie van de HERE op het wegdoen van de afgoden in Richteren 10 vers 16: *'En zij verwijderden de vreemde goden uit hun midden en dienden de HERE; toen kon Hij Israëls ellende niet langer aanzien.'* Mensen die hun ootmoed tonen en breken met de zonde en zo tot Hem gaan, ondervinden altijd zijn barmhartigheid. Dan gaat Hij opnieuw ten gunste van zijn land en zijn volk handelen. Er is altijd een verbinding geweest tussen land en volk; zie bijvoorbeeld Genesis 13 vers 14-18; 17 vers 6-8. Bij 'land' valt de nadruk op de niet aflatende ijver waarmee de HERE Zich inzet voor het welzijn ervan; bij 'volk', de mensen, ligt het accent op zijn bewogenheid, zijn tedere gevoelens voor hen.

2 vers 19: *De HERE antwoordde zijn volk: Zie, Ik zal u koren, most en olie zenden, zodat gij daarmee verzadigd wordt, en Ik zal u niet meer prijs geven tot een smaad onder de volken.*

Twee beloften

Dit vers bevat twee beloften. De eerste is dat er weer koren, most en olie zal zijn. Ze zullen daarvan kunnen leven. Niet alleen maar om in leven te blijven, maar ze zullen ervan kunnen eten tot verzadiging toe. Als de HERE iets zendt, is dat nooit karig. Hij geeft altijd in overvloed; zie bijvoorbeeld de spijziging van de vijfduizend en van de vierduizend in Mattheüs 14 vers 15-21 en 15 vers 32-38.

De tweede belofte is de verzekering dat ze niet meer zullen worden prijsgegeven aan de smaad van de volken. Die verzekering is een grote verademing. Smaad, bespotting, geeft een enorme geestelijke belasting, waardoor het leven loodzwaar kan worden. Het tegenovergestelde, bejubeld te worden, of gewoon in het dagelijks leven gewaardeerd te worden, kan vleugels geven, maakt het leven lichter en aangenaam.

2 vers 20: *Ik zal van u wegdrijven dien uit het Noorden en hem verjagen naar een dor en woest land, zijn voorhoede naar de oostelijke zee en zijn achterhoede naar de westelijke zee, en zijn stank zal opstijgen en zijn vuile lucht zal opstijgen, want hij heeft grote dingen gedaan.*

Een derde belofte

De HERE geeft nog een derde belofte: Hij zal de vijand verjagen. Deze vijand komt van het noorden, het is de Assyriër. Hij zal in drie richtingen worden verdreven. Anders dus dan bij de sprinkhanen die naar het westen (in de zee) werden gedreven. Een deel wordt verjaagd *'naar een dor en woest land'* waarmee waarschijnlijk het woestijngebied ten zuiden van Israël wordt bedoeld; een ander deel, *'zijn voorhoede'*, wordt verjaagd *'naar de oostelijke zee'*, dat is de Dode Zee; het derde deel, *'zijn achterhoede'*, zal *'naar de westelijke zee'* worden verdreven, en daar ligt de Middellandse Zee. Dit lot, dat de Assyriër treft, komt van de HERE omdat hij *'grote dingen'* heeft gedaan, dat wil zeggen: zijn handelen was in hoogmoed. Hun talloze lijken gaan over tot ontbinding, zodat de stank ervan opstijgt en de lucht vervuult (vgl. Amos 4 vers 10). Stank en vervuiling is het enige dat ervan overblijft. Als de tuchtiging zijn werk heeft gedaan, wordt zij weggenomen. Bij de plagen die over Egypte kwamen was dat anders. Daar hield een plaag op, om plaats te maken voor een nieuwe plaag, omdat er geen bekering was (Exodus 7-12).

2 vers 21: *Vrees niet, o land, jubel en verheug u, want de HERE heeft grote dingen gedaan.*

Grote dingen

'Vrees niet.' Wat een woord vol troost! Uit dit gebod, deze opdracht die we vaak in de Bijbel tegenkomen hebben velen door de eeuwen heen, kracht geput. Wat kunnen we bang zijn als we aan de toekomst denken, dichtbij of ver weg. We hebben er geen enkele grip op. Veel dingen gebeuren zonder dat je in staat bent er enige invloed op uit te oefenen. Maar wie op God vertrouwt, krijgt te horen: *'Vrees niet!'* Hier wordt dit woord gezegd vlak nadat het land enorm geleden heeft, maar nu door de HERE weer gezegend is. Het land brengt weer veel vrucht voort, tot verzadiging toe. Maar juist omdat het nog maar zo kort geleden is dat het, door eigen ontrouw, zuchtte onder de tucht van God, zit de angst er nog in dat het weer mis zal gaan. Het volk denkt terug en beseft hoe broos en kwetsbaar die zegen kan zijn. Dan komt een volgende bemoediging: het land mag jubelen en zich verheugen, omdat de zegen niet langer van hún trouw afhangt, maar omdat de HÉRE grote dingen heeft gedaan. In vers 20 lazen we dat de Assyriër zich erop beroemde grote dingen te hebben gedaan. Maar

het doen van grote dingen is alleen voorbehouden aan God. Hij heeft grote dingen gedaan in hun verlossing van de vijanden. En voor ons? Als we denken aan het grote werk van de Heer Jezus aan het kruis... Hoe ongelooflijk groot is dat! Dat geeft alle verlost en alle tijden alle redenen om daarover altijd te jubelen en zich erin te verheugen (zie ook vers 23).

2 vers 22: Vreest niet, gij dieren des velds, want de weiden der woestijn groenen, want het geboomte draagt zijn vrucht, vijgenboom en wijnstok geven hun rijkdom.

Weer volop te eten voor de dieren

Vanaf dit vers komt het vrede-rijk in zicht. De hele schepping - land, dieren en mensen - zal onder de regering van de Vrededorst in ongekende rust en vrede van alles mogen genieten wat God heeft gegeven. Het 'vreest niet' van vers 21 klinkt hier voor de dieren, zoals het 'jubel en verheug u' van vers 21 in vers 23 klinkt voor de kinderen van Sion. De dieren hadden geleden vanwege de zonde van de mens. Maar als de mens, het volk, zich heeft bekeerd, delen ook de dieren in de resultaten van de verzoening. Hun smachtend uitzien naar God (1 vers 20) is beantwoord. Zij kunnen weer volop eten van wat het veld voortbrengt. Ze hoeven niet bang te zijn voor nieuwe schaarste. Ook in onze tijd zucht het vee nog onder de vloek die door de zonde van de mens op de schepping rust. Maar als de vloek is weggenomen, zullen de dieren, hoewel niet in de vreugde, dan toch wel in de vrijheid van de kinderen van God worden gebracht (Romeinen 8 vers 18-22). Uit Jona 4 vers 11 blijkt dat God, toen Hij Ninevé spaarde, ook oog had voor de dieren, want ook het vee had gevast (Jona 3 vers 8).

2 vers 23: En gij, kinderen van Sion, juicht en verheugt u in de HERE, uw God, want Hij geeft u de leraar ter gerechtigheid; ja, regenstromen laat Hij voor u nederdalen, vroege regen en late regen, zoals voorheen.

De kinderen van Sion

Dat het volk aangesproken wordt met 'kinderen van Sion' moet hun als muziek in de oren klinken. Sion is een van de bergen waarop Jeruzalem gebouwd is. Vaak wordt Sion 'de stad van David'

genoemd: hij woonde daar. Als eenmaal de ware David, de Heer Jezus, daar zal wonen en van daaruit zal regeren, zal de berg Sion 'een vreugde voor de ganse aarde' zijn (Psalm 48 vers 3). Zoals met de berg Sinaï de wet is verbonden, zo is met de berg Sion de genade verbonden (zie Hebrëeën 12 vers 18-22). De 'kinderen van Sion' zijn daarom 'kinderen van de genade'. De oorzaak om te jubelen en zich te verheugen is daarom niet gelegen in henzelf, maar in de HERE. Hem zien ze als de oorzaak van hun vreugde. Hij heeft hun genade bewezen, terwijl zij elk recht op zegen hadden verspeeld. Ze mogen zich weer verheugen in 'de HERE, uw God', waarin het bewustzijn van een vernieuwde, herstelde relatie met de God van het verbond opgesloten ligt. Op grond van dit nieuwe verbond zullen de regenstromen van zegen weer neerdalen. De vroege regen valt in oktober en november; de late regen valt in maart en april en is voor goede oogst onmisbaar.

Leraar ter gerechtigheid

De 'leraar ter gerechtigheid' kan niemand anders zijn dan de Heer Jezus. Hij zal hen in de gerechtigheid onderwijzen (Jesaja 53 vers 11). Het kan vreemd lijken dat te midden van al de aardse zegeningen ineens een Persoon naar voren treedt. Toch is dat niet zo vreemd als we bedenken dat, wil de beloofde toestand van zegen standhouden, Gods volk ook in Gods weg en naar zijn geboden moet leven. Omdat Israëls zegen verbonden is aan het houden van Gods geboden, is het van wezenlijk belang dat de HERE die geboden ook laat onderrichten. Als door het onderwijs van de Leraar het leven naar de wil van God in Israël weer ernstig wordt genomen, kan de regen, komend als zegen van God, neerdalen. Vroeger werd gerechtigheid geëist, maar niemand kon eraan voldoen. Nu het nieuwe leven aanwezig is, is ook het verlangen om in de gerechtigheid onderwezen te worden, aanwezig.

2 vers 24: *De dorsvloeren zullen vol koren zijn en de perskuipen van most en olie overstromen.*

De zegen

De komst van de regen was het bewijs van de zegen die God voor hen in zijn hart had. Hij zou die regen geven als ze gehoorzaam zouden zijn aan zijn geboden. Mozes is een beeld van de Leraar ter

gerechtigheid als hij zegt: *'Indien gij nu aandachtig luistert naar de geboden, die ik u heden opleg, zodat gij de HERE, uw God, lief hebt en Hem dient met uw ganse hart en uw ganse ziel, dan zal Ik de regen voor uw land op zijn tijd geven, de vroege en de late regen, zodat gij voor uw koren en uw most en uw olie kunt inzamelen'* (Deuteronomium 11 vers 13, 14). Koren, most en olie, de drie producten van het land die samen de volle zegen voorstellen, zullen in overvloedige mate aanwezig zijn. Dit alles dank zij de regenstromen, die de HERE zou geven, elk op zijn tijd.

2 vers 25: Ik zal u vergoeden de jaren, toen de sprinkhaan alles opvrat, de verslinder en de kaalvreter en de knager, mijn groot leger dat Ik op u afzond.

Herstel

Zo is God! Als zijn volk zich eenmaal tot Hem bekeerd heeft, gaat Hij vergoeden wat ze, door zijn tuchtiging al die jaren hadden gemist. God houdt de zegen niet voor Zichzelf; Hij is de God die zegen uitdeelt, mits er voldaan is aan de voorwaarden die Hij heeft gesteld. Hij kan alleen zegen geven waar de dingen gebeuren in overeenstemming met zijn wil. Ook als een mens of een volk zich hardnekkig opstelt, is Hij in staat om die mens of dat volk in overeenstemming met zijn wil te doen handelen. Zo doet God het altijd. Het is op zich al een zegen als, na een opstandig leven, een mens tot de erkenning komt dat God het oordeel over dat opstandige leven moet laten komen. Die erkenning is voor God al voldoende om nieuw leven te geven. En dat nieuwe leven is het leven van God Zelf. Vervolgens laat God zien hoeveel zegeningen Hij in zijn hart heeft om te geven aan hen die zo met Hem, door het nieuwe leven, in verbinding staan. Alles wat in opstandigheid tegen God is gezegd en gedaan, heeft alleen maar schade aangericht. Door de bekering is daaraan een eind gekomen. Na de bekering van Israël in de toekomst zal het alle beloofde zegen in bezit mogen nemen.

Wat heeft de sprinkhaan bij ons opgevreten?

Hoeveel jaren van ons leven zijn er verteerd door sprinkhanen? Zelfgenoegzaamheid, lichtzinnigheid, verkwisting van tijd en talent en gelegenheid, traagheid, luiheid, vermengde en boze motieven, verborgen zonde, ze hebben allemaal de rol van sprinkhaan

gespeeld. Het heeft ervoor gezorgd dat er geen kracht was om voor God te leven en te genieten van de gemeenschap met Hem. Er was ook geen kracht om te getuigen naar de mensen om ons heen wie de Heer Jezus voor ons is. Maar God wil vergeven en ons weer uitzicht op een hoopvolle toekomst geven. Meer nog: Hij wil teruggeven wat de sprinkhaan heeft opgegeten. Dat deed de Heer Jezus ook bij Petrus. Nadat deze de Heer had verloochend (Mattheüs 26 vers 69-75) en Hij hem had hersteld, vertrouwde Hij hem de zorg voor zijn schapen toe (Johannes 21 vers 15-17). Hij deed het ook bij Paulus. Nadat deze verwoestingen had aangericht in de gemeente van Christus en de Heer hem was tegengekomen, maakte Hij van hem een bouwer van de gemeente. Paulus heeft gebouwd, zowel in de prediking van het evangelie als in het onderwijzen van de leer (1 Timotheüs 1 vers 12-14). Zo wil de Heer ook handelen in het leven van u en mij. Het begint met het wegdoen uit ons leven van alles wat belangrijker is dan Christus. We moeten de dingen veroordelen die we niet voor Hem doen, vooral het belijden en nalaten van zonden die we nog steeds koesteren. Dan zullen we zien dat we toegang krijgen tot al de schatten van wijsheid en kennis die in Christus verborgen zijn (Kolossers 2 vers 3).

2 vers 26: Gij zult volop en tot verzadiging eten, en gij zult loven de naam van de HERE, uw God, die wonderbaar met u gehandeld heeft; mijn volk zal nimmermeer te schande worden.

Lof voor de HERE

Het is opvallend hoe, als het gaat over de zegen van God, telkens weer van overvloed en verzadiging wordt gesproken. Als de HERE de geleden schade goedmaakt, volgt daaruit dat zijn volk weer volop te eten heeft. Dan zullen zij daarvoor hun dankbaarheid zullen uiten door de naam van de HERE, hun God in aanbidding te prijzen. Dat is het uiteindelijke doel van alles wat God met en voor zijn volk doet, zowel bij Israël als bij de gemeente. Elke verlossing, zowel van een persoon als van een volk zal leiden tot de uitroep: *'Van de HERE is dit geschied, het is wonderlijk in onze ogen'* (Psalm 118 vers 23). Dit wonderlijke kon gebeuren door de inhoud van het vers dat ervoor staat: *'De steen die de bouwlieden versmaad hebben, is tot een hoeksteen geworden.'* Hierin ligt de oorzaak van de aanbidding van het wonder: de Heer Jezus is verworpen door mensen, maar door God tot de grondslag voor zijn werk gemaakt. Het wonder van de

verlossing is mogelijk geworden door wat de Heer Jezus heeft gedaan op het kruis. Ook alle aardse zegeningen die Israël zal krijgen, hebben ze daaraan te danken. De natuurlijke zegeningen zullen een geestelijke uitwerking hebben, omdat men de HERE als de Bewerker daarvan zal eren en danken.

2 vers 27: Dan zult gij weten, dat Ik in het midden van Israël ben, en dat Ik, de HERE, uw God ben, en niemand anders; mijn volk zal nimmermeer te schande worden.

Weten waar en wie de HERE is

Het 'weten' van dit vers is een weten door ervaring. Ze worden gewaar, ze merken op, dat de HERE in hun midden is. De verhoring van het gebed van vers 17 en het antwoord van de HERE in de uitredding uit de nood zijn te zien in de hernieuwde relatie van Israël met de HERE. Als God zegt: '*Dat Ik, de HERE, uw God ben*', laat Hij daarmee het exclusieve voorrecht van Israël zien. Hij is de HERE, hun God geworden omdat Hij hen verlost heeft uit Egypte (Exodus 20 vers 2; Deuteronomium 5 vers 6). De toevoeging '*en niemand anders*' (zie ook Deuteronomium 4 vers 35; Jesaja 45 vers 5) beklemtoont de vorige verklaring. Dat is nodig omdat Israël zich in zijn nood vaak tot andere goden heeft gewend. Daarmee zijn zij echter steeds beschaamd uitgekomen en tot schande gemaakt, iets wat ze met God nooit hebben meegemaakt en ook nooit zullen meemaken. Er zal dan geen plaats meer zijn voor de spottende vraag: Waar is hun God?

2 vers 28: Daarna zal het geschieden, dat Ik mijn Geest zal uitstorten op al wat leeft, en uw zonen en uw dochters zullen profeteren; uw ouden zullen dromen dromen; uw jongelingen zullen gezichten zien.

Zegen voor het volk

In de Hebreeuwse Bijbel vormen de verzen 28-32 een apart hoofdstuk (3). Hoofdstuk 3 in onze Bijbel is daar hoofdstuk 4. Tot nu toe ging het om een stoffelijke zegen die bovendien tijdelijk was: het herstel van Israël in het genot van de zegen van vroegere dagen. Dit feit is gegrond op genade, een genade die zou beletten dat de zegen weer verloren zou gaan. Maar nu gaat de profeet spreken over de geestelijke zegeningen die de Messias, de Christus, zijn volk zal

brenge. Hierin zullen alle volken delen die Hem hebben aangenomen. God zou namelijk vanuit de hemel zijn Geest uitstorten over alle vlees. 'Uitstorten' wijst op de overvloedig rijke mate waarmee de Geest wordt geschonken (Jesaja 32 vers 15). Dit zou 'Daarna' gebeuren, dat is na de vernietiging van de Assyriër. In Ezechiël 39 vers 29 zien we dat de vernietiging van de Assyriër en de uitstorting van de Geest de laatste gebeurtenissen zijn die worden vermeld voordat de profeet Ezechiël in de hoofdstukken 40-48 van zijn boek de tempel en het land tijdens het vrederijk beschrijft.

Joël in Handelingen 2

Petrus haalt Joël 2 vers 28-31 aan in Handelingen 2 vers 17-21 zonder te zeggen dat het de vervulling was van deze profetie. Dat was ook niet zo. Hij verwijst naar Joël, omdat het gebeuren op de Pinksterdag hetzelfde *karakter* had als wat Joël had aangekondigd. De uitstorting van de Heilige Geest op de Pinksterdag was iets dat *deed denken* aan wat Joël had gezegd. Je zou kunnen zeggen dat het een voorvervulling van de profetie was, niet de vervulling zelf. De vervulling zal plaatsvinden nadat voldaan is aan wat Joël in de voorgaande verzen heeft geprofeteerd. Het woord 'daarna', waarmee vers 28 begint, laat zien dat er een chronologisch verband is met de voorgaande verzen. Het hoofddoel van Petrus om dit vers uit Joël aan te halen was, om de Joden duidelijk te maken dat dit wonderlijke dat zo plotseling in hun midden plaatsvond, volledig bevestigd werd door wat Joël over de uitstorting van de Geest gezegd had. Maar de uitstorting die in Petrus' dagen plaatsvond was niet de volle vervulling van de gebeurtenis die door Joël was aangekondigd. De Heilige Geest kwam met Pinksteren op aarde. Door zijn komst ontstond de gemeente die Hij verder zou vormen. Die uitstorting was om een volk voor de *hemel* te vormen. Daarvoor is Hij nog steeds op aarde. Waar Joël over schrijft, kan pas plaatsvinden als de vijanden van Israël verslagen zijn en het volk zelf in zijn land woont.

Al wat leeft

'Al wat leeft' of 'alle vlees' betekent niet 'alle dan levende mensen'. 'Al wat leeft' geeft aan dat het uitstorten van de Heilige Geest niet een gebeurtenis is die beperkt is tot de Joden. Ook dat maakt de Pinksterdag duidelijk. Het was niet zo dat God alle

bekeerden de Joodse taal liet spreken, maar Hij liet de Joden de talen spreken van de volksgenoten die onder de heidenen verstrooid waren. Dit was een bijzonder getuigenis van de genade die uitging naar de heidenen. Zij werden niet ingevoegd in het Joodse volk, maar zij kregen als heidenen deel aan de zegen van de Heilige Geest. Al de verschillende talen zijn het gevolg van het oordeel van God over de mensen vanwege het hoogmoedige plan van de mens een eigen eenheid te vormen door het bouwen van de toren van Babel (Genesis 11 vers 1-9). Maar nu ging de genade van God ook uit naar hen en hief Hij het oordeel op door het wonder van het spreken in talen. De taal vormde geen barrière meer.

Profeteren, dromen, gezichten

De werking van de Geest die is uitgestort uit zich in het profeteren. Op de Pinksterdag bleek dat in het spreken in talen '*over de grote daden van God*' (Handelingen 2 vers 11). Het lijkt erop dat het spreken in talen hier een vorm van profeteren is, want door dit spreken en door de uitleg die door Petrus werd gegeven, werden mensen in het hart getroffen en velen bekeerden zich (Handelingen 2 vers 37, 41). De Geest als gave lijkt in het Oude Testament alleen voorbehouden te zijn aan leidlieden zoals koningen en profeten. Dat het hele volk zou profeteren bleef toen bij een wens, door Mozes uitgesproken in Numeri 11 vers 29. Maar deze wens van Mozes is bij Joël een belofte van de HERE geworden: zonen en dochters zullen profeteren. Hiervoor is wel een door de Geest bezielde leven nodig. Alleen daardoor is men ontvankelijk voor goddelijke openbaringen. Dat zal het geval zijn bij allen die het vrederijk zullen binnengaan. Profeteren is het spreken uit de tegenwoordigheid van God met kennis van zijn wil. God zal aan de ouden zijn wil door dromen bekend maken en aan jongelingen door gezichten.

Dromen en gezichten

Het verschil tussen dromen en gezichten is, dat bij dromen dingen gezien worden in de slaap, terwijl dat bij gezichten niet het geval hoeft te zijn. Bij gezichten gaat het ook meer om wat gezien wordt, de verschijning. We vinden vaker in de Schrift dat God zijn wil bekend maakt door dromen en gezichten. Door dromen: bijvoorbeeld Job 33 vers 14-18; Genesis 20 vers 3, 6; Mattheüs 1 vers 20; 2 vers

12-22. Door gezichten: bijvoorbeeld Genesis 15 vers 1; 46 vers 2; 1 Samuël 3 vers 1, 15. Het verband tussen profeteren en dromen en gezichten komt vooral in Numeri 12 vers 6 duidelijk naar voren. Daar zegt de HERE tegen Aäron en Mirjam, nadat zij tegen Mozes hadden gesproken: ‘... *Hoort nu mijn woorden. Indien onder u een profeet is, dan maak Ik, de HERE, Mij in een gezicht aan hem bekend, in een droom spreek Ik met hem.*’

2 vers 29: *Ook op de dienstknechten en de dienstmaagden zal Ik in die dagen mijn Geest uitstorten.*

De Geest op allen

Zoals reeds opgemerkt zien we in het Oude Testament de Geest niet algemeen gebruik maken van ieder lid van het volk. Hij verricht zijn werk vooral door middel van koningen, priesters en profeten. In de toekomst zal dat anders zijn. Dan ontvangen alle lagen van het volk, zelfs slaven en slavinnen deze gave. Er zal geen onderscheid zijn naar geslacht, leeftijd (voor God bestaat er geen generatiekloof) of maatschappelijke status. De ouden, bij wie de kracht afneemt of zelfs weg is, zowel als de jongen, die nog weinig of geen ervaring hebben in de dingen van God, zullen van God openbaringen krijgen in dromen en gezichten.

2 vers 30, 31: *Ik zal wonderen geven in de hemel en op de aarde, bloed en vuur en rookzuilen. De zon zal veranderd worden in duisternis en de maan in bloed, voordat de grote en geduchte dag des HEREN komt.*

In de letterlijke zin zal de Geest dus uiteindelijk worden uitgestort op alle vlees op het moment dat de Assyriër en alle vijanden zijn verslagen en de HERE zijn volk weer in zijn land heeft geplaatst. De tekenen waarvan in dit vers sprake is, zullen aan die gebeurtenis vooraf gaan. Hoewel Petrus deze verzen in Handelingen 2 wel citeert, volgen deze tekenen niet direct op de uitstorting van de Geest. Dat kwam omdat Israël als natie zich niet had bekeerd, nog ongehoorzaam was. Indien ze zich hadden bekeerd, zou de ‘*geduchte dag des HEREN*’ onmiddellijk zijn aangebroken. De HERE zou de vijanden zowel binnen Israël als daarbuiten ten gunste van zijn volk hebben geoordeeld. Zijn optreden zou gepaard zijn gegaan met de verschijnselen die hier worden genoemd. Nu moet die dag nog komen. Daarom zijn ook die verschijnselen nog toekomst. Ze zullen

zeker plaatsvinden en wel nadat de gemeente is opgenomen. We vinden dat in Openbaring 6 vanaf vers 12. Onder het daar genoemde zesde zegel vinden oordelen plaats die sterk overeenkomen met wat Joël zegt. Alle oordelen die vanaf Openbaring 6 plaatsvinden, vallen onder de *'geduchte dag des HEREN'*. Zij banen de weg voor de wederkomst van Christus naar de aarde om zijn rijk van vrede en gerechtigheid te vestigen.

2 vers 32: En het zal geschieden, dat ieder die de naam des HEREN aanroept, behouden zal worden, want op de berg Sion en te Jeruzalem zal ontkoming zijn, zoals de HERE gezegd heeft; en tot de ontkomenen zullen zij behoren, die de HERE zal roepen.

Ontkoming

In die tijd van grote nood, waarin plaatsvindt wat in de verzen 30 en 31 staat vermeld, is de redding voor iedereen die zijn hopeloze situatie inziet, alleen mogelijk door het aanroepen van de naam des HEREN. Wie in vertrouwend geloof tot Hem nadert, komt niet om, maar wordt behouden. In Romeinen 10 vers 13 wordt dit vers aangehaald en van algemene toepassing verklaard voor de verkondiging van het evangelie. Er wordt m.b.t. het evangelie geen onderscheid gemaakt in oordeel en ook geen onderscheid in het aanbieden van de behoudenis. Het is voor iedereen. Door alle eeuwen heen is de behoudenis alleen te vinden in het geloof in de Heer Jezus. Hij is de HERE. Hier in Joël wordt de behoudenis ook nog verbonden aan Jeruzalem en Sion, want dat is de plaats van waaruit de Heer Jezus zal regeren (vgl. Obadja vers 17). Daar woont Hij; bij Hem is ieder veilig. Allen die door de HERE worden geroepen zullen daarheen gaan. Hier vinden we dat het overblijfsel dat behouden wordt een overblijfsel is *'naar de verkiezing der genade'* (Romeinen 9 vers 27).

Verantwoordelijkheid en uitverkiezing

Beide zijn waar en noodzakelijk. Aan de ene kant klinkt de oproep om de naam van de HERE aan te roepen om behouden te worden en aan de andere kant worden alleen zij behouden die door de HERE worden geroepen. Zo is het ook vandaag. God beveelt de mensen dat zij zich moeten bekeren (vgl. Handelingen 17 vers 30). Dit bevel moet niet ontkracht worden door te zeggen dat je je niet kunt bekeren, maar dat God dit moet doen en dat het alleen gebeurt als je

---

uitverkoren bent. Dan schuif je zomaar het woord van God aan de kant en maak je elke prediking van het evangelie tot een nutteloze bezigheid. Je verklaart God tot een leugenaar: Hij is dan iemand die dingen zegt die niet waar zijn. Hij vraagt iets van de mens wat deze niet kan. Maar zo is God niet! Als Hij iets van de mens vraagt, geeft Hij ook de kracht om het te doen. Zo is God! Maar het is ook zo dat iemand die zich bekeerd heeft, dit alleen maar kan zeggen omdat hij uitverkoren is. Je kunt het vergelijken met een uitnodiging die boven de deur van een huis staat: iedereen mag binnenkomen en krijgt dan iets. Wie dat ook werkelijk doet, leest boven de deur aan de binnenkant: uitverkoren. God weet wie daadwerkelijk zijn uitnodiging om behouden te worden, zullen aannemen. Maar nooit mogen deze twee kanten van de waarheid tegen elkaar worden uitgespeeld. Het evangelie moet zonder onderscheid aan alle mensen worden gepredikt. De uitverkiezing is een waarheid die alle gelovigen met grote dankbaarheid mogen omhelzen.

HOOFDSTUK 3

Korte inhoud

Dit hoofdstuk geeft een compleet beeld van de gebeurtenissen in de laatste dagen. Als eerste gaat de HERE zijn volk bevrijden van hun vijanden. Alleen zoals God dat kan, zal Hij de vijanden bij elkaar brengen en gezamenlijk voor zijn rechterstoel laten verschijnen. Hij zal ervoor zorgen dat elke misdaad door Israëls vijanden aan zijn volk begaan rechtvaardige vergelding zal krijgen (vers 1-16a). Terwijl de vijanden geoordeeld worden, zal de HERE voor zijn volk een schuilplaats zijn. Het zal veilig bij Hem wonen (vers 16b, 17). Na de strafuitoefening voor de volken komt er voor Israël een tijd van overvloedige zegen (vers 18-20). Het centrum van waaruit alle zegen komt, is de HERE die op Sion zal blijven wonen (vers 21). Daarmee is tevens gewaarborgd dat de zegen zal voortduren.

3 vers 1: Want zie, in die dagen en te dien tijde, wanneer Ik een keer zal brengen in het lot van Juda en van Jeruzalem,

Een keer in het lot van Juda en Jeruzalem

Juda en Jeruzalem zijn door de eeuwen heen vaak vertrapt, verkwanseld, uitgemoord. Keer op keer hebben steeds andere volken er bezit van genomen. Sinds 14 mei 1948 is er wel een eigen staat Israël ontstaan, maar de druk van de volkeren is groot en hun afhankelijkheid van Amerika ook. Het is nog geen volk dat het van de HERE verwacht, maar het steunt nog op eigen kracht en de kracht van zijn bondgenoten. Dit handelen naar eigen inzicht en de opgevoerde druk, zal erop uit lopen dat ze de antichrist zullen aannemen, die in zijn eigen naam komt en zich aandient als Messias (Johannes 5 vers 43b). Op hem zullen ze hun hoop vestigen. De bevrijding wordt van hem verwacht. Dat zal echter tevergeefs zijn. De volken zullen naar Jeruzalem optrekken en het belegeren. De situatie wordt totaal hopeloos, zeker voor de getrouwen! Zij zullen in die *'tijd van benauwdheid voor Jakob'* (zie Jeremia 30 vers 7) bedreigd worden door vijanden van buitenaf en ook door hun afvallige volksgenoten die de antichrist achterna gaan. En dan komt de Heer Jezus van de

hemel om hen te bevrijden. Met die verschijning is het definitieve keerpunt in de geschiedenis van Juda en Jeruzalem aangebroken. De keer in het lot van Juda en Jeruzalem wordt gebracht als de nood het hoogst is. Daarna breekt direct de tijd van vrede en zegen aan. De volgende verzen laten zien wat de Heer allemaal gaat doen om die tijd te laten aanbreken.

De 'gevangenschap' van Juda en Jeruzalem en de verstrooiing van de tien stammen duurt nog steeds voort. Met de gevangenschap van Juda en Jeruzalem bedoel ik dat zij, hoewel er wel een eigen staat is, toch niet echt vrij zijn. Ze zijn met handen en voeten gebonden aan de steun van Amerika en ook de goede betrekkingen met de Europese Unie zijn van wezenlijk belang. Hoewel hier niet over het Israël van de tien stammen wordt gesproken, zullen ook zij delen in de resultaten van het handelen van de Heer Jezus. Zij zullen in het land worden teruggebracht.

3 vers 2: zal Ik alle volken verzamelen en afvoeren naar het dal van Josafat, en Ik zal aldaar met hen in het gericht treden ter oorzaak van mijn volk en van mijn erfdeel Israël, dat zij onder de volken verstrooid hebben, terwijl zij mijn land verdeelden,

God oordeelt de volken

In hoofdstuk 2 vers 17 was de pleitgrond voor Israël om de HERE te vragen zijn volk te sparen. Ze gebruikten daar de woorden 'uw volk' en 'uw erfdeel'. Hier neemt de HERE als het ware die woorden over en spreekt Hij van 'mijn volk' en 'mijn erfdeel'. Wat de volken met Gods volk en erfdeel hadden gedaan, vormt hier de aanklacht tegen hen. Het verstrooien van Gods volk en het verdelen van Gods land is een aantasten van het bezit van God. De volken die zich aan zijn volk en zijn erfdeel vergrepen hebben, worden door de HERE verzameld. Hij zal hun laten zien dat Hij al het onrecht dat zijn volk en zijn erfdeel is aangedaan, niet is vergeten. De volken zullen worden vergolden naar wat ze Gods volk hebben aangedaan. Dat zien we ook in Mattheüs 25 vers 40 en 45 waar het criterium bij het oordeel ook is de houding die men heeft aangenomen tegenover de broeders van de Heer.

Het dal van Josafat

De procesvoering vindt plaats in het dal van Josafat. Hoe God de volken daar zal krijgen, staat beschreven in vers 9-12. Josafat betekent 'het oordeel van Jahweh' of 'de scepter van Jahweh', of 'Jahweh spreekt recht' of 'Jahweh is Rechter'. In het dal met die naam treedt Hij in een rechtsgeding met de volken over zijn volk dat door hen was verstrooid en over zijn land dat zij hadden verdeeld. Waar het dal van Josafat ligt, is niet bekend. Het is niet waarschijnlijk dat dit het dal Beraka is, waar koning Josafat in 2 Kronieken 20 de vijand heeft verslagen. Dat ligt niet in de buurt van Jeruzalem. Omdat het eindgericht in de buurt van Jeruzalem zal zijn, moet dit dal ergens bij Jeruzalem liggen. Gedacht is wel aan het Kidrondal, dat tussen Jeruzalem en de Olijfberg ligt. Dat is wel heel smal, maar mogelijk zal het door het splijten van de Olijfberg, zoals beschreven in Zacharia 14 vers 4, verbreed worden. Een dal is vaker de plaats waar het gericht plaatsvindt. Zie bijvoorbeeld Jesaja 22 vers 1, 5 waar het gaat om het oordeel van God over Juda (door middel van bij name genoemde volken) en Ezechiël 39 vers 11 waar de vijanden van Israël worden geoordeeld. Verderop in Joël 3, in vers 14, wordt veelzeggend gesproken van *'het dal der beslissing'*.

3 vers 3: *en over mijn volk het lot wierpen, en een jongen gaven voor een hoer en een meisje verkochten voor wijn, opdat zij konden drinken.*

Mensen als koopwaar

Hier zien we een derde aanklacht! De volken hadden de Judeeërs die bij de bezetting van Jeruzalem krijgsgevangen waren gemaakt, door middel van het lot onder zich verdeeld en hen als koopwaar verkwaanseld (vergelijk Richteren 5 vers 30). (Zie voor het werpen van het lot in dit verband ook Obadja vers 11 en Esther 3 vers 7.) De volken behandelden Israël op deze wijze met ontstellende minachting voor de menselijke waardigheid. Ze verkochten hun 'slaven' niet om er rijker door te worden, niet om er nut van te hebben, maar het ging hun enkel en alleen om te voldoen aan hun vleselijke begeerten. De vijanden van Israël hadden van de vreemde overheersing geprofitteerd door zich de rijkdommen en het land van Israël toe te eigenen. En de veroveraars hadden de inwoners uitgeleverd aan de vijanden om hun laagste hartstochten te kunnen

botvieren. Ze hadden genomen wat van God was om zich te kunnen uitleven. Ze betaalden de diensten van een hoer met een Joods jongetje.

Geschiedenis

Wat Joël hier beschrijft, heeft in de loop van de geschiedenis regelmatig plaatsgevonden. Zoals bijvoorbeeld na de verwoesting van Jeruzalem door Titus in het jaar 70. Bijna anderhalf miljoen inwoners van Jeruzalem en het gebied eromheen kwamen om in die vreselijke strijd. Meer dan 100.000 Joden werden gevangen genomen. De Joodse geschiedschrijver Flavius Josefus beschrijft dat Titus als volgt met deze Joden handelde: "Allen die jonger waren dan 17 jaar, werden publiekelijk verkocht; van de overblijvenden werden sommigen direct gedood, sommigen naar de Egyptische mijnen gestuurd om daar te werken (wat erger was dan de dood), sommigen werden achter gehouden om als een publieke attractie in de voornaamste steden met wilde dieren te vechten; alleen de grootsten en mooisten werden gespaard om mee te gaan in de triomftocht naar Rome." Zo was het toen: Joden werden verkocht voor een beetje gerst, zo werden duizenden van de hand gedaan. En zo is de geschiedenis van dit volk de eeuwen door geweest. Nog maar enkele tientallen jaren geleden zijn ze massaal als beesten uit alle delen van Europa naar concentratiekampen vervoerd om daar vergast te worden. En de geschiedenis is nog niet ten einde. De *'tijd van benauwdheid voor Jakob'* (Jeremia 30 vers 7) moet nog komen, een tijd die er niet geweest is van het begin van de wereld tot dan toe (Mattheüs 24 vers 21). Maar ook komt de dag dat de HERE al het kwaad dat zijn volk is aangedaan zal wreken.

3 vers 4: *En voorts, wat wilt gij van Mij, gij Tyrus en Sidon en alle landstreken van Filistea? Wilt gij Mij vergelding bewijzen? Maar indien gij het Mij vergelden wilt, snel, ijlings zal Ik de vergelding op uw eigen hoofd doen neerdalen.*

Israël, Gods oogappel

De buurvolken van Israël - Tyrus, Sidon en Filistea - zijn de eersten die worden genoemd. Deze handelaars krijgen de vraag te horen: *'Wat wilt gij van Mij?'* Mogelijk is een betere vertaling: *'Wat hebt gij Mij gedaan?'* Zo komt duidelijker het ter verantwoording

roepen van deze volken naar voren voor wat ze de HERE hadden aangedaan, door zo met Israël te handelen. Het is een vraag die vanuit de hemel als een bom op de uitbuiters van Israël valt. Daaruit wordt duidelijk hoezeer de HERE Zich vereenzelvigd met zijn volk. Wat hun is aangedaan, is Hemzelf aangedaan. Zo spreekt ook Zacharia erover: *‘Want, zo zegt de HERE der heerscharen, wiens heerlijkheid mij gezonden heeft, aangaande de volken die u uitgeplunderd hebben – want wie u aanraakt, raakt zijn oogappel aan’* (Zacharia 2 vers 8). Hier zien we van hoe grote betekenis dit voor de HERE is. Toen Paulus nog Saulus heette, kwam tot hem ook de vraag uit de hemel: *‘Saul, Saul, waarom vervolgt je Mij?’* En waarmee was hij bezig? Met het vervolgen van de gemeente. Ook daar was die vereenzelviging van de Heer in de hemel met zijn volk op aarde. Er is altijd een verbinding geweest tussen de Heer in de hemel en zijn volk op aarde. Dat is zo in het Oude Testament waar het gaat om de verbinding tussen de HERE in de hemel en Israël als zijn verbondsvolk op aarde. Dat is ook zo in het Nieuwe Testament waar het gaat om de verbinding tussen de Heer Jezus als Hoofd in de hemel en de gemeente als zijn lichaam op aarde. Als de volken dan Gods oogappel, Israël, en daarmee Godzelf willen aanvallen, zullen ze daarvoor de rechte vergelding ontvangen. Het aan Israël gedane kwaad zal op hun eigen hoofd terecht komen. Wat de volken ten opzichte van Israël laten zien, is eigenlijk de aloude haat van de satan tegen God. Satan wil wat van God is altijd verderven en hij wil voorkomen dat Gods plannen worden uitgevoerd. Zijn grootste haat geldt Christus: satan heeft altijd willen voorkomen dat Hij geboren zou worden. De geschiedenis van het boek Esther is daarvan een sprekend voorbeeld. In dat boek komen we Haman tegen, de Jodenhater, die erop uit is alle Joden om te brengen, het ras uit te roeien. Haman is bij uitstek een type, een voorbeeld, van satan en zijn bedoelingen.

3 vers 5: Want gij hebt mijn zilver en mijn goud weggenomen, mijn kostbare schatten naar uw tempels gebracht,

De HERE beroofd

Dat wegnemen hoeft niet alleen te slaan op zilver en goud en schatten uit de tempel, maar kan ook het privébezit betreffen, de kostbare bezittingen van de Judeeërs. Alles wat de Judeeërs bezaten

viel, evengoed als het land, onder het eigendomsrecht van de HERE (Haggai 2 vers 9). Daarmee is alles wat hun ontnomen was aan de HERE ontnomen. Het onrecht treft Hem Persoonlijk.

3 vers 6: en de kinderen van Juda en van Jeruzalem hebt gij verkocht aan de Ioniërs, om hen ver van hun gebied weg te voeren.

Ver van hun gebied

De Ioniërs woonden in Griekenland (in andere vertalingen staat ook 'Grieken'). Dat wat Tyrus en Sidon het volk hadden aangedaan, geldt nog steeds. Van hen is bekend dat zij overzeese handelsbetrekkingen hadden met de Grieken. In Ezechiël 27 vers 13 wordt van hen gezegd dat zij met Javan (dat is Griekenland) handelden in mensen. Door zo met Gods volk te handelen, hadden ze niet alleen koopwaar van hen gemaakt. Dat was al erg genoeg. Maar door hen zo ver weg te transporteren hadden ze hen ook gemaakt tot ontheemde, godsdienstig en maatschappelijk ontwortelde mensen voor wie het praktisch onmogelijk was naar hun vaderland terug te keren.

3 vers 7: Zie, Ik zal hen doen opstaan uit de plaats waarheen gij hen verkocht hebt, en Ik zal de vergelding op uw eigen hoofd doen neerdalen:

God ziet de Zijnen, waar ze zich ook bevinden

Hoe ver de slavenhandelaars hen ook hadden weggevoerd, de HERE had hen niet uit het oog verloren. Hij zou hen terugbrengen. Dit is voor al de verstrooiden een grote bemoediging. Waar ze zich ook bevinden, de HERE ziet hen. Dat geldt ook voor vandaag. Hoe eenzaam een kind van God zich ook kan voelen, de Heer weet waar hij of zij is en Hij is erbij. Hij bereikt zijn doel met elk leven dat ernaar hunkert te beantwoorden aan het doel dat God met dat leven heeft. Hoe Hij de verstrooiden zal terugbrengen vanuit de plaatsen waarheen ze verkocht waren, staat er hier niet bij. Maar zijn toezegging is voldoende. Maar Hij verliest niet alleen de Zijnen niet uit het oog, Hij verliest ook de vijanden van zijn volk (en die daarom ook zijn vijanden zijn) niet uit het oog. Hij zal hen, hoe dan ook, de vergelding geven voor de mishandeling van zijn volk, die hun toekomt. In Richteren 1 vers 7 hebben we een voorbeeld van de wijze waarop God iemands handelwijze vergeldt.

3 vers 8: *Ik zal uw zonen en uw dochters verkopen in de hand der kinderen van Juda, en dezen zullen hen verkopen aan de Sabeeërs, naar een ver verwijderd volk, want de HERE heeft het gesproken.*

De HERE oefent door middel van Juda gericht

De HERE zal de vijandige volken overleveren in de hand van zijn volk. Door zijn volk zal Hij hetzelfde kwaad, dat zijn volk is aangedaan, als een oordeel doen neerkomen op die volken. Hierdoor zullen ze zelf aan den lijve ervaren wat ze anderen hebben aangedaan. Dat God uiteindelijk zijn volk, dat wil zeggen het overblijfsel dat in de Messias gelooft, zal gebruiken om hun vroegere vijanden te tuchtigen vinden we ook in Obadja vers 18; Micha 4 vers 13; Zacharia 12 vers 5, 6; Psalm 149 vers 6-9; Esther 9 vers 1. Zo wordt duidelijk, hoe nauw de HERE Zich aan zijn volk verbonden weet.

3 vers 9: *Roept dit uit onder de volken: Heiligt de oorlog, doet de helden opstaan; dat alle krijgslieden aantreden, oprukken!*

Heiligt de oorlog!

De volken worden opgeroepen om zich op de oorlog voor te bereiden, want dat is de betekenis van 'heiligt de oorlog'. Nog eenmaal mobiliseert de HERE de heidenvolken. Zij mogen nog een keer hun haat tegen Jeruzalem uitleven. Dat is althans wat de volken bij deze oproep voelen. Vroeger deed de HERE dat om zijn volk te tuchtigen als ze van Hem waren afgeweken. Maar nu roept Hij de volken op met als doel hen zelf te oordelen. Zo is de oproep ten oorlog in werkelijkheid een oproep die tot hun eigen ondergang voert. Daarom heeft de oproep iets van heimelijke ironie. Deze keer zullen de volken met hun grote aantal en brute kracht immers slechts dienen om Gods triomf nog glansrijker te doen uitkomen. Zijn triomf zal schitteren als zij vlak voor Jeruzalem te gronde zullen gaan (Micha 4 vers 11-13). Hetzelfde zien we in Ezechiël 38 en 39 waar de volken zich opmaken om tegen de HERE ten strijden te trekken zonder dat ze in de gaten hebben dat de HERE hen achter Zich aan trekt (Ezechiël 38 vers 4), zoals een boer een stier in bedwang houdt en meevoert aan een ring door zijn neus.

3 vers 10: *Smeedt uw ploegscharen tot zwaarden en uw snoeimessen tot speren; de zwakke zegge: Ik ben een held.*

Alles gebruikt voor de oorlog

De volken worden opgeroepen tot een totale oorlog. Er mag niets anders meer belangrijk zijn. Het gewone werk wordt neergelegd en de gereedschappen die ze daarbij gebruikten, moeten worden omgebouwd tot oorlogstuig. (In Jesaja 2 vers 4 en Micha 4 vers 3 vinden we het tegenovergestelde: daar wordt het oorlogstuig omgesmeed in vredestuig.) We kunnen dit vergelijken met wat in de tweede wereldoorlog (1940-1945) gebeurde. Toen moesten ook gebruiksvoorwerpen van verschillende metalen, vooral koper, worden ingeleverd voor de fabricage van munitie en ander oorlogstuig. In de eindstrijd om Jeruzalem zullen alle beschikbare tijd en bestaand materiaal worden gebruikt om de stad de genadeslag toe te brengen. Ook de moreel wordt flink opgevijzeld. Iedereen krijgt ingepeperd dat hij een man van staal is, een held die in staat is mee te vechten voor een zekere overwinning. Zelfs de zwakkeling die zich gewoonlijk aan de strijd onttrekt, moet zich door het enthousiasme van de oorlogspsychose laten meeslepen; hij zal zich vermannen en zeggen: Ik ben een held, en vervolgens ook aan de oorlog deelnemen.

3 vers 11: *Maakt u op en komt, alle volken van rondom, en verzamelt u. Doe, o HERE, uw helden daarheen afdalen.*

Gods helden

Dit vers bevat twee oproepen die aan twee verschillende adressen worden gericht. Het eerste deel van het vers is nog een extra aansporing tot de volken om zich gereed te maken en te komen op de plaats waar God hen hebben wil. Volgens vers 2 en 12 is dat in het dal van Josafat. Het tweede deel van het vers lijkt een roep van de profeet tot God te zijn. Als de profeet in de geest zo de vijanden verzameld ziet vlak voor Jeruzalem, roept hij het uit tot de HERE dat nu het ogenblik gekomen is om met zijn helden die hele menigte van vijanden te verdelgen. God heeft immers ook zijn helden, zijn sterke mannen? Hij kan die zo doen neerdalen. Wie die helden zijn is niet met zekerheid te zeggen. Ik houd het erop dat het engelen zijn. Het gaat om helden van wie Joël zegt dat ze 'afdalend', dat wil zeggen uit de hemel komen. In Psalm 103 worden engelen '*krachtige helden*'

genoemd. In Zacharia 14 vers 5 roept de profeet Zacharia uit: *'En de HERE, mijn God zal komen, alle heiligen met Hem'*. Die *'heiligen'* zijn engelen (zie ook 2 Thessaloniërs 1 vers 7 en Judas vers 14). Een andere verklaring is dat het gaat om het getrouwe overblijfsel dat, zoals de helden van David hem hielpen koning te worden (1 Kronieken 12 vers 22), zij nu degenen zijn die de Heer Jezus aan de heerschappij helpen (zie uitleg bij hoofdstuk 3 vers 8).

3 vers 12: *Laat de volken opstaan en oprukken naar het dal van Josafat, want daar zal Ik zitten om alle volken van rondom te richten.*

De HERE als Rechter

Gezien de inhoud van de vorige verzen, zouden we verwachten dat nu de strijd losbarst. Maar niets is minder waar. Plotseling gaat het beeld terug naar dat van een rechtsproces, zoals aangekondigd in vers 2. Dáár is de HERE meer de Aanklager, terwijl hier, te midden van alle woelingen van de volken, het beeld opdoemt van majesteitelijke rust die van de rechterstoel waarop de HERE zit, uitgaat. In hun opmars lopen ze de Rechter zo in de armen. Zijn vonnis luidt:

3 vers 13: *Slaat de sikkel er in, want de oogst is rijp. Komt, treedt, want de perskuip is vol; de wijnbakken stromen over. Want hun boosheid is groot.*

De wijnoogst

Hoe groot de hoogmoed van de zich sterk wanende volken ook mag zijn, uiteindelijk is daar toch het oordeel van God: de sikkel van God zal de aarde maaien. Het beeld dat we hier waarnemen, doet denken aan Openbaring 14 vers 14-20. We lezen daar over een tarweoogst en een wijnoogst. Er is, ook in geestelijk opzicht, een onderscheid tussen die twee: de tarweoogst betekent vooral oordeel waarbij de goeden van de kwaden worden gescheiden, maar de wijnoogst is de uitoefening van wraak. Om dat tweede gaat het hier. Vooral vers 20 van Openbaring 14 sluit, met de woorden *'En de wijnpersbak werd buiten de stad getreden'*, aan op wat Joël zegt. *'De stad'* is de stad Jeruzalem. Bij de oogst worden engelen ingeschakeld (Mattheüs 13 vers 41). Zoals het rijpe koren wordt afgesneden door de zeis van de maaiers en de druiven worden vertreden door de voeten in de persbak, zo zullen de volken worden verdelgd door de

helden van God. Deze rampzalige oogst is de laatste handeling die vooraf gaat aan de komst van de dag des HEREN.

3 vers 14: *Menigten, menigten in het dal der beslissing, want nabij is de dag des HEREN in het dal der beslissing.*

Het dal der beslissing

Een andere vertaling van *'het dal der beslissing'* is *'het dal van de dorswagens'*. Die vertaling houdt dan een verwijzing in naar het onderscheid dat er is tussen kaf en koren, tussen kwaden en goeden. Omdat het oordeel meer de wraak over de volken inhoudt die Israël hebben uitgebuit, gaat de voorkeur uit naar *'dal der beslissing'*, omdat daar het onherroepelijke vonnis, dat is de verdelging van de volken, zal worden voltrokken. Daarmee is de dag des HEREN aangebroken. Die dag houdt geen onheil in voor zijn volk, maar geeft bevrijding van de vijanden en de zegen van de HERE.

3 vers 15: *De zon en de maan worden zwart en de sterren trekken haar glans in.*

Verdonkerd en verbleekt

Het licht van zon en maan wordt zwart en de schittering van de sterren verbleekt bij de taferelen die zich, als gevolg van het aanbreken van de dag des HEREN, op aarde afspelen. Mogelijk is ook te denken aan een symbolische betekenis. De hemellichamen worden in Genesis 1 vers 15 genoemd als lichten die heerschappij uitoefenen. We zouden dan zon, maan en sterren kunnen zien als beelden van machtige heersers. Als de dag des HEREN is aangebroken, zullen die heersers niet meer regeren als een 'door God ingestelde overheid', zoals dat nu nog wel het geval is (Romeinen 13 vers 1-7). Ze werpen elke erkenning van zich af, om zich in opstand tegen Hem te verenigen (Psalm 2 vers 1-3). Verduisterd door een verblinde opstand, zullen ze in het dal der beslissing omkomen. Van hun glans en uitstraling, waardoor zij talloze menigten voor hun doel wonnen, is niets over.

3 vers 16: *En de HERE brult uit Sion en verheft zijn stem uit Jeruzalem, zodat hemel en aarde beven. Maar de HERE is een schuilplaats voor zijn volk en een veste voor de kinderen Israëls.*

De HERE spreekt en beschermt

De HERE verheft zijn machtige stem, zoals een leeuw brult in het woud. Hij doet zijn donder rollen als Hij opstaat om tussenbeide te komen. Als bij het verheffen van zijn stem hemel en aarde al beven, wat zal dan het effect zijn op de verzamelde volken, die door Hem geacht worden *'als een druppel aan een emmer en als een stofje aan een weegschaal'* (Jesaja 40 vers 15)? Zullen ze niet volledig ineenschrompelen? De ontgoocheling moet groot zijn. Daar staan ze, voor de poorten van Jeruzalem, klaar om de stad in te nemen. Maar nu worden ze vanuit de stad toegesproken. Niet met een bevende stem, die stem die verklaart dat de stad zich overgeeft. De stem die ze horen, doet horen en zien vergaan. De HERE is in Sion en ook de ontkomenen zijn daar (2 vers 32). (Sion wordt 7 maal genoemd in Joël, telkens in verbinding met uitzicht op bevrijding en zegen (2 vers 1, 15, 23, 32; 3 vers 16, 17, 21).) De stad biedt bescherming, omdat het de woonplaats van God is. Wie bij Hem woont, woont in een onneembare vesting en kan zich veilig en gerust voelen.

3 vers 17: *En gij zult weten, dat Ik, de HERE, uw God ben, die woon op Sion, mijn heilige berg, en Jeruzalem zal een heiligdom zijn, en vreemdelingen zullen er niet meer doortrekken.*

Waar God woont, is het heilig

Overall waar God woont is het heilig. Sion is een heilige berg en Jeruzalem is een heiligdom, omdat Hij heilig is. Als Hij in een braamstruik aan Mozes verschijnt, is de grond heilig (Exodus 3 vers 5); als Hij aan Jozua verschijnt bij Jericho is de grond ook heilig (Jozua 5 vers 15). Hij heeft zijn heiligdom (de tempel in Jeruzalem) moeten verlaten omdat zij zijn woonplaats totaal ontheilgd (Ezechiël 10 vers 4, 18). Als Hij Zich uit Jeruzalem terugtrekt, hebben de vijanden vrij spel (Ezechiël 10 vers 4-22). De HERE kan pas weer bij zijn volk wonen nadat zij van hun zonden zijn gereinigd. Dan zal geen vreemdeling er meer doortrekken om de stad te ontheiligen, precies zoals in het nieuwe Jeruzalem, dat boven is, niets zal binnengaan dat onrein is (Openbaring 21 vers 27). Niemand zal daar zijn dan alleen zij die er het recht toe hebben.

3 vers 18: *Te dien dage zal het geschieden, dat de bergen van jonge wijn zullen druipen en de heuvelen van melk zullen vloeien en*

alle beken van Juda van water zullen stromen; een bron zal opspringen uit het huis des HEREN en zal het dal van Sittim drenken.

Overvloed

Vanaf dit vers komt er een weldadige rust in het tot hiertoe onstuimige profetenboek. De strijd is voorbij, het oordeel voltrokken, rust, vrede en zekerheid zijn gegarandeerd. Het *'te dien dage'* staat voor de heilstijd, het vrederijk dat is aangebroken. De overvloed die er aan drinken is (wijn, melk en water), staat in een groot contrast met de droogte en de gevolgen daarvan die we in hoofdstuk 1 vers 5 en 10 tegenkwamen. De profeet beschrijft deze zegeningen van hoog naar laag. Eerst ziet hij de hooggelegen berghellingen met wijnstokken, vervolgens de lager gelegen heuvelen met de melkgevendende kudden, en ten slotte het dal van Sittim dat gevuld zal worden met de neerdalende wateren. De overvloed aan wijn is een teken van de overstelpende levensvreugde in het vrederijk (Psalm 104 vers 15; Richteren 9 vers 13; Prediker 9 vers 7; 10 vers 19). Waar de HERE woont is een bron van zegen die eerst ontspringt en vervolgens zegen brengt waar hij heen stroomt (Ezechiël 47 vers 1-12; Psalm 65 vers 10). De HERE Zelf is de enige bron van elke zegen. Bij het zien van dit tafereel worden we herinnerd aan de toestand die er in het paradijs was, voordat de zondeval plaatsvond. Het vrederijk is in zekere zin een voortzetting van het paradijs. Alleen is het handhaven van het genot ervan niet meer afhankelijk van de eerste mens, de eerste Adam of zijn nageslacht, maar van de tweede mens, de laatste Adam. Hij bestuurt zijn rijk op volkomen wijze, zodat er duizend jaar lang zonder onderbreking een situatie van vrede, rust en zegen is.

Het dal Sittim

Verondersteld is dat het dal van Sittim een voortzetting is van het Kidron dal. Het is niet voor de hand liggend hier te denken aan Sittim in het land van Moab (Numeri 25 vers 1; 33 vers 49). Dat Sittim was de laatste kampplaats van Israël voordat zij de Jordaan overstaken en het beloofde land binnentrokken. Als het wel die plaats betreft, zou dat kunnen zijn om Gods belofte van een nieuwe heilstijd uit te beelden. Gods volk staat dan als het ware opnieuw in Sittim: op de drempel van een nieuwe tocht over de Jordaan, een nieuwe intocht in het land. Die nieuwe intocht geldt dan ook nog letterlijk voor de

verstrooiden en verdrevenen (vers 2, 6). Het doel van die nieuwe intocht, zowel in letterlijk als in geestelijk opzicht, is Sion, waar de HERE woont te midden van zijn volk.

3 vers 19: *Egypte zal tot een woestenij worden, en Edom tot een woeste wildernis, vanwege het geweld de kinderen van Juda aangedaan, in wier land zij onschuldig bloed hebben vergoten.*

Egypte en Edom

Behalve een uitzonderlijke vruchtbaarheid is er ook een politieke veiligheid. Het genot van de zegen van vers 18 is alleen mogelijk als Juda kan leven zonder te worden bedreigd door vijanden. Daarom moeten die worden uitgeschakeld. Egypte en Edom vertegenwoordigen alle vijandige volken, maar dat niet alleen. Het tweede deel van het vers geeft concrete daden aan waaruit de vijandschap van deze volken blijkt. Van andere volken lijkt alleen de krijgsmacht te worden vernietigd, terwijl van Egypte en Edom helemaal niets overblijft. Mogelijk treft deze vergelding de beide landen omdat ze de in hun land verblijvende Joden door de eeuwen heen meedogenloos behandeld hebben. In plaats van hun de bescherming te geven die de Joden er hoopten te krijgen, hebben deze landen hen misbruikt om er zoveel mogelijk voordeel aan te behalen.

3 vers 20: *Maar Juda zal blijven tot in eeuwigheid, en Jeruzalem van geslacht tot geslacht.*

Het contrast

De verwoesting van Egypte en Edom is geen doel op zichzelf, maar maakt de weg vrij voor het doel dat God met zijn volk heeft. Als de vijanden eenmaal zijn uitgeschakeld, zullen Juda en Jeruzalem blijven tot in eeuwigheid of onafzienbare tijd, dat is tot in verre geslachten. Het is een contrast: Egypte en Edom gaan ten onder, Juda herrijst en blijft voortbestaan in ongestoorde veiligheid.

3 vers 21: *En Ik zal hun bloed onschuldig verklaren, dat Ik niet onschuldig verklaard had. En de HERE zal blijven wonen op Sion.*

De Here woont eeuwig op Sion

Door zijn radicale strafgericht over de vijanden van Juda, die veel bloed van de Judeeërs vergoten hadden, laat de HERE zien dat het onschuldige bloed was. Daarom hebben zij de strenge straf verdiend, waarmee Hij tot nog toe heeft gewacht, maar die Hij nu toch zal gaan voltrekken. Door de uitoefening van het oordeel over de betrokken volken zal de HERE de bloedschuld die zij op zich hebben geladen, doordat zij Gods volk vervolgd hebben, wegnemen. De bloedschuld kan echter ook betrekking hebben op Jeruzalem dat zulk een schuld op zich heeft geladen door zijn Messias te verwerpen en te kruisigen. Ze hebben geroepen: *Zijn bloed over ons en over onze kinderen*' (Mattheüs 27 vers 25). God zal hun zonden vergeven, nadat ze die hebben beleden (Zacharia 12 vers 10) en hen reinigen van de bloedschuld. Het tweede deel van het vers is een herhaling van de inhoud van vers 17. Deze herhaling legt een grote nadruk op Gods blijvend wonen te midden van zijn volk, omdat dat alleen waarborg kan zijn voor al het beloofde heil en ook voor het voortbestaan van Juda. Het eind van Joël doet denken aan het eind van de geschiedenis, het moment dat de tijd overgaat in de eeuwigheid. We lezen daarover in Openbaring 21 vers 1-8. In vers 3 staat dat ook daar God bij de mensen zal wonen.